

Ρ Ο Υ Ϊ Β Λ Α Σ ¹

Κύριοι,

Ούτε περί τοῦ Ούγκῶ, οὔτε περί τοῦ Ρουὶ Βλαῶς προτίθεμαι νὰ σᾶς ὀμιλήσω. Ἐκεῖνος, μεθ' ὅλα τῆς κριτικῆς τὰ ἀνηλεῆ κτυπήματα, συμπεριλαμβάνεται μετὰ τῶν ἀθανάτων τοῦ πνεύματος ἐργατῶν, τὸν δὲ ἤρωα τῆς ἐσπερινῆς ταύτης συναθροίσεως, ὅσοι συνέπεσε νὰ μὴ ἀναγνώσῃτε τὸ γαλλικὸν δράμα, γνωρίζετε ἤδη πρὸ πολλοῦ ἐκ τοῦ μελοδράματος τοῦ Μαρκέτη.

Ὁ ἡμέτερος ἤρωας εἶνε ἀπλοῦς θαλαμηπόλος. Εὐγενῆς φύσις, κεφαλή ἐλαφρά, καρδιά μεγάλη. Ἡ καρδιά αὐτοῦ, ἥτις εἶνε ὁ μόνος τῆς ζωῆς του ὀδηγός, εἶνε τοσοῦτον εὐρεῖα, ὥστε ἀπετόλμησε νὰ περιλάβῃ τὸν ἔρωτα πρὸς τὴν βασίλισσαν τῆς μεγάλης τῷ καιρῷ ἐκείνῳ Ἰσπανίας. Παρασυρόμενος ἐκ τοῦ ὀρμητικοῦ πάθους, ἐνεπιστεύθη τὰς τύχας αὐτοῦ εἰς τὸν Δὸν Σαλούστιον, ὅστις κατὰ μοιραίαν σύμπτωσιν δὲν εἶχε καρδίαν. Ἐπαφέθη τυφλῶς εἰς ἐκεῖνον, ἀποτυφλούμενος ἐκ τοῦ βασιλείου ἔρωτός του, καὶ κατέστη ἡ χεὶρ, ἥτις παρεσκεύασε μετὰ τοῦ ἰδίου ὀλέθρου καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς δυσμοίρου βασιλείσεως.

Ἴδου τὸ δράμα, οὐτινος ἔμμετρον ἐλληνικὴν μετάφρασιν ἀπετόλμησα νὰ ἐκπονήσω πρὸ τινῶν ἐτῶν. Ὁ Ρουὶ Βλαῶς μετὰ μικρὸν θὰ σᾶς διηγηθῇ τὰ τῆς ὀνειροπόλου νεότητός του. Πρὸς ἀπλῆν ὑπόμνησιν περιορίζομαι νὰ εἶπω ὅτι ἀνεπαισθήτως ὁ ποιητικὸς θαλαμηπόλος τοῦ Δὸν Σαλουστίου ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὕψιστον τῆς πολιτείας ἀξίωμα καὶ ἠτύχησεν, ὡσεὶ ἐν ὀνείρῳ, νὰ διευθύνῃ τῆς πατρίδος αὐτοῦ τὰς τύχας. Ἡ κακοῦργος χεὶρ τοῦ ἐξορίστου μεγιστάνου καὶ τῆς Μαρίας τοῦ Νεοβούργου ὁ ἔρωας τὸν ἀνεβίβασαν εἰς τὴν περιφανῆ περιωπὴν, ἀπὸ τῆς ὁποίας—ὁ ἀπλοῦς!—ἤλπισεν ὅτι ἤθελε δυνηθῆ νὰ σώσῃ τὴν κλυδωνιζομένην ἐξ ἐσωτερικῶν σπαράγματῶν Ἰσπανίαν!

Ὁ Δὸν Σαλούστιος εἶνε ὁ Ἰάγος τοῦ Σαικισπεριεῖου ἀριστοουργῆ-

¹ Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Συλλόγῳ Π α ρ ν α σ σ ῶ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 4 Μαρτίου.

ματος. Αὐτὸς ὑφαίνει, ἀοράτως καὶ μυστηριωδῶς, τὸν ἱστὸν, εἰς ὃν θὰ περιπλακῆ ἡ πολυτλήμων βασίλισσα. Τὴν μισεῖ δι' ὅλης τῆς ὀρμῆς ἰσπανικοῦ πάθους, διότι τὸν ἐδίωξεν ἐκ τῆς Αὐλῆς καὶ τὸν κατεδίκασεν εἰς ἐξορίαν. Ἡ κατ' αὐτοῦ δυσμένεια τῆς ἀνάσσης ὀφείλεται εἰς ἀθώως ἀκολουθοῦ της παραπλάνησιν, ἧς αἰτία ἦτο ὁ πρὸς τὸν πανίσχυρον Δὸν Σαλούστιον ἀνύποπτος ἔρωσ τῆς δυστυχοῦς κόρης. Τῷ ἐπιβάλλει νὰ τὴν νυμφευθῆ. Ὁ διευθυντὴς τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας τῆς Ἰσπανίας νὰ νυμφευθῆ οὐτιδανῆν ἀκόλουθον! Προτιμότερα ἢ πτώσις καὶ ἡ ἐξορία. Ἀλλὰ πίπτων θὰ συμπαρασῶρη καὶ τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ τὸν ἐργάτην.

Καλεῖ ἐσπευσμένως τὸν ἐξάδελφόν του Δὸν Καίσαρα, ὅστις, τέλειος τύπος βοημοῦ, διήρχετο κατὰ συγκυρίαν ἐκ τῶν μεγάρων του. Κατασπαταλήσας εἰς ἔρωτας, οἰνοποσίας καὶ χαρτοπαίγνια τὴν κολοσσαϊάν περιουσίαν του, ἀπομένει πλάνης καὶ ἄστεγος, τυχοδιώκτης καθ' ὅλα, ἀλλὰ διατηρῶν τὴν ἀνεξάντλητον χάριν καὶ φαιδρότητα τοῦ προτέρου βίου του. Τοῦτον ἐπιζητεῖ ὡς ὄργανον τῶν καταχθονίων σκοπῶν του ὁ Δὸν Σαλούστιος. Ἀποτυγχάνων ἐγκολληθεῖται τὸν Ῥοὺ Βλάς. Ὁ ὄνειροπόλος Ῥοὺ Βλάς μαγεύεται ἐκ τῆς νέας ζωῆς, ἣν πάντοτε ἐφαντάσθη καὶ ἐπόθησε, καὶ ἦτις δι' ἀνθέων ἐστρωμένη καὶ τιμὰς προαγγέλλουσα διηνοίγετο ἐνώπιόν του. Ἀφέθη εἰς τὸ ρεῦμα, τὸ ὅποιον τὸν παρέλαβε, μὴ ἔχων συνείδησιν καθαράν τῆς ἀποφάσεως καὶ τοῦ σκοποῦ. Τὸν εἶχεν ἤδη ἀποκοιμήσει ὁ ἔρωσ τῆς βασιλίσσης καὶ τὰ χρυσὰ τῆς πληρώσεως τῶν ἀδυνάτων πόθων του ὄνειρα.

Ἴδου τὸ δράμα. Ἀρχομαι ἀπὸ τῆς πρώτης συναντήσεως τοῦ Δὸν Καίσαρος καὶ Δὸν Σαλούστιου.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ, ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ¹

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἦλθες, παραλυμένε, τὸ λοιπόν;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ὁλόκληρος,

Ἐξάδελφε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Μεγάλην προξενεῖ χαρὰν

¹ Πράξις Α', Σκηνὴ Β'.

Ἐνὸς ἀχρείου καθὼς σὺ ἐμφάνισις.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ χαιρετῶν

Χαίρω πολὺ . . .

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἐμάθαμεν πολὺ καλὰ

Τὰ κατορθώματά σου.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Σὰς ἀρέσκουσι;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Τῶν ἀθλῶν σου γνωρίζω τὰ καλλίτερα.

Προχθὲς τὴν νύκτα, ἦτο ἡ παραμονὴ

Τοῦ πάσχα, ἐληστεύθη ὁ Δὸν Κάρολος

Δὲ Μίρα. Καὶ τὸ ξίφος τὸ πολύτιμον

Καὶ τὸ κολόβιον τοῦ τοῦ ἀφήρεσαν.

Ἡ συμμορία μόνον τὸν μανδῦαν του

Τοῦ ἀφησε, διότι τὸν ἐγνώριζεν

Ἰππότην τοῦ ἀγίου Ἰακώβου.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Μπα!

Καὶ διατί;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Διότι ὁ μανδύας του

Ἐφερε τὰ διάσημα τοῦ Τάγματος.

Τί θὰ εἶπῃς διὰ τὴν προσβολὴν αὐτήν;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Διάβολε! πῶς ζῶμεν εἰς κακοὺς καιροὺς.

Θεὲ μου! ποῦ θὰ καταντήσωμεν, ἐὰν

Οἱ κλέπται μὲ τὸν ἅγιον Ἰακώβον

Ἐργολαβοῦν καὶ θέλουν νὰ τὸν κάμωσι

Καὶ σύντροφόν των;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἦσο εἰς ἀπὸ αὐτοῦς.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἦ, καὶ ἂν ἤμην; ἔστω, ἤμην καὶ ἐγώ.

Ἀλλὰ τὸν Κάρολόν σας οὔτε ἤγγισα.

Ἀπλῶς καὶ μόνον συμβουλάς τοὺς ἔδωσα.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Χειρότερα ἀκόμη. Μόλις ἔδυσε

Χθές νύκτα ἡ σελήνη, εἰς τὴν κεντρικὴν
Πλατεῖαν κάθε εἶδους, ἀνυπόδυτοι
Καὶ χωρὶς πῖλους, ἀνθρωποὶ τῆς ἀγορᾶς,
Ἐξω καταγωγίου συνωθούμενοι
Κ' ἐκεῖ ὀχλαγωγούντες τὴν περίπολον
Προσέβαλον. — Μαζῆ των πάλιν ἦσο σύ.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ποτὲ δὲν κατεδέχθην μ' ἓνα φύλακα
Νὰ κτυπηθῶ κατέργου. Ἦμην· τίποτε
Πλειότερον. Οἱ ἄλλοι ἔδιδαν σπαθιαῖς,
Κ' ἐγὼ βαδίζων μόνος ὑπὸ τὰς στοᾶς
Ἐκαμνα στίχους. Ἐκτυπήθησαν πολὺ.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Αὐτὰ δὲν εἶνε μόνον.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἄς ἀκούσωμεν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐκτὸς ἄλλων πράξεων,
Κατηγορεῖσαι ὅτι μὲ συντρόφους σου,
Οἵτινες πάντα νόμον παραβλέπουσι,
Διὰ τῆς βίας τὸ ταμεῖον ἠνοιξες
Τῆς ἀλαταποθήκης.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Τὸ ὁμολογῶ

Ἄλλ' ἡ Γαλλία εἶνε χώρα ἐχθρική.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Εἰς Φλαμανδίαν, συναντήσας καθ' ὁδόν,
Ἐλήστευες τὸν μοναχὸν Βαρθελεμῆν,
Ὅστις τοῦ ἀμπελῶνος τὸ εἰσόδημα
Ἐφερεν εἰς τὸ Μὸν δι' εὐσεβεῖς σκοπούς.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Εἰς Φλαμανδίαν; — Ἴσως· ἐταξείδευσα
Πάρα πολὺ. — Δὲν εἶνε ἄλλο τίποτε;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Δὸν Καῖσαρ, τῆς αἰσχύνης τὸ ἐρύθημα
Εὐθύς μοῦ ἀναβαίνει εἰς τὸ πρόσωπον,
Ὅσάκις σὲ συλλογισθῶ.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Πολύκαλά.

Ἄφήσατέ το τότε ν' ἀναβῆ.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

'Αλλὰ

Ἦ οἰκογένειά μας . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Μόνος δὰ ὑμεῖς

Τὸ ἀληθές μου ὄνομα γνωρίζετε
Εἰς τὴν Μαδρίτην· διὰ οἰκογένειαν
Μὴ ὁμιλῶμεν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Μία μνηστρία χθές

Ἐξω τῆς ἐκκλησίας μὲ ἠρώτησε :

— Τίς εἶν' ἐκεῖνος ὁ ληστής ἐκεῖ

Καὶ τοῦ Ἰῶβ αὐτοῦ ἐλεεινότερος

Καὶ ὅμως μᾶλλον τοῦ Βραγᾶνς ἀγέρωχος,

Ὅστις τὰ πάντα περιεργαζόμενος

Φουσκώνει κ' ὑψηλὰ κρατεῖ τὴν κεφαλὴν,

Τὴν ἀθλιότητα μὲ ὕψος ἀλαζόν

Ζητῶν νὰ κρύψῃ, ὅστις μὲ τὴν χεῖρά του

Κρατῶν τοῦ ξίφους τὴν λαβὴν μὲ αὐθεντικόν

Καὶ ὑψηλόφρον ἦθος εἰς περίπατον

Τὸν τρυπημένον ὀδηγεῖ μανδύαν του

Καὶ τὰ σχισμένα ὑποδήματα;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Καὶ σεῖς

— Ἄ! ὁ καυμένος Ζαφαρῆς! θὰ εἶπατε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Δὲν εἶπα τοῦτο, ἀλλὰ ἠρυθρίασα.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἦ δὲ κυρία θὰ ἐγέλασε. Λαμπρά!

Πῶς μὲ ἀρέσκει τὸ νὰ κάμνω νὰ γελοῦν

Γυναῖκες!

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Μετὰ δολοφόνων πάντοτε

Σχετίζεσαι ἀτίμων.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Καὶ μὲ μαθητὰς

Ἄθώους καθὼς πρόβατα, μὲ κληρικούς.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Παντοῦ σὲ συναντῶσι μετὰ γυναικῶν
Διεφθαρμένων.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Εἶνε κόραι φαντασταί,

Ὅλαι ἀγάπη! Ἔ καλά! καὶ διὰ σᾶς
Δὲν λέγουν τόσα; Δὲν κατηγοροῦν καὶ σᾶς
Διὰ ὁμοίας κατακτήσεις γυναικῶν
Ὁραίων καὶ μὲ βλέμμα γοητευτικόν,
Ποῦ πάντοτε ἐμπνέει τὰ τραγούδια μου;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Καὶ τέλος ἔχεις φίλον τὸν Ματαλοβόν,
Τῆς Γαλικίας τὸν ἀπαίσιον ληστήν,
Ὅστις, μεθ' ὅλα τῆς ἀστυνομίας μας
Τὰ μέτρα, τὴν Μαδρίτην κατερήμωσε.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἄς κρίνωμεν, ἂν θέλετε, μὲ δίκαιον.
Γυμνὸς θὰ ἤμην ἂν δὲν τὸν ἐγνώριζα,
Καὶ τοῦτο δὲν θὰ ἦτο εὐπρεπές. Χωρὶς
Ἐνδύματα ἰδῶν με τὸν Δεκέμβριον
Εἰς τὰς ὁδοὺς, πολὺ μὲ ἐλυπήθη.—Καὶ
Τοῦ φιλαρέσκου καὶ εὐώδους κόμητος
Τῆς Ἄλβας τὸ κολόβιον, ποῦ ἔκλεψαν
Τὸν παρελθόντα μῆνα...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Τί;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἐκεῖνος μοῦ τὸ ἔδωσε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Τὸ ἔνδυμα

Τοῦ κόμητος; Καὶ δὲν αἰσχύνεσαι;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ποτέ

Κολόβιον νὰ φέρω δὲν θὰ αἰσχυρθῶ
Πεποικιλμένον, χρυσοκέντητον, ἀφοῦ
Μοῦ δίδῃ τὸν χειμῶνα ζέστη κα' εὐμορφιά

Τὸ καλοκαίρι. — Καινούργες δὲν βλέπετε
Πῶς εἶνε;

(Ἡμιανοίγει τὸν μανδύαν του, ὅφ' ὃν διακρίνεται λαμπρὸν ἐξ
ἐρυθρᾶς μετὰξης καὶ χρυσοποίκιλτον κολόβιον).

Πλήρη ἔχει τὰ θυλάκια

Ἀπὸ χιλίας πρὸς τὸν κόμητα ἐρωτικᾶς
Ἐπιστολάς. Ποσάκις ἄθλιος, πεινῶν,
Ἐρωτευμένος, βλέπω μαγειρεῖόν τι
Εἰς κάποιον ὑπόγειον θερμόν, κα' ἐκεῖ
Τῶν φαγητῶν ἡ κνίσσα εἰς τοὺς ῥόθωνας
Μοῦ ἔρχεται. Ἔ, τότε κάθημαι ἐκεῖ,
Ἀναγινώσκων τοῦ κυρίου κόμητος
Τὰ τρυφερά του γράμματα καὶ ἀπατῶν
Τὸν στόμαχον καὶ τὴν καρδίαν ἐν ταύτῳ,
Ἀπολαμβάνω τὴν ὄσμην τοῦ γεύματος
Καὶ τὴν σκιὰν τοῦ ἔρωτος!

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Δὸν Καίσαρ...

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ἔ!

Ἐξ'ἀδελφέ μου, παῦσαι τὰ παράπονα.
Εἶμαι μεγάλος κύριος, ἀλήθεια,
Καὶ συγγενῆς σας. Μὲ ὀνομάζουν Καίσαρα,
Κόμητα Δὲ Γαρόφα. Ἄλλ' ἡ τύχη μου
Ἐκ γενετῆς τρελὸν μὲ ἔκαμε. Κα' ἐγὼ
Πλούσιος ἤμην, κτήσεις καὶ ἀνάκτορα
Εἶχον καὶ ἡδυνάμην ἀξιοπρεπῶς
Νὰ συντηρῶ καμμίαν Σελιμένην. Πλὴν
Πρὶν ἔτι συμπληρώσω ἔτη εἴκοσι
Τὰ εἶχον σπαταλήσει ὅλα, καὶ ἀπὸ
Τὰς εὐτυχίας, ἀληθεῖς, πλαστάς, οὐδὲν
Ἔμεινε πλέον, εἰμὴ πλῆθος πιστωτῶν,
Οἵτινες ἐφωνάσκουν τὸ κατόπιν μου.
Τότε ἐτράπην εἰς φυγὴν καὶ ἥλλαξα
Τὸ ὄνομά μου. Ἄλλο τώρα τίποτε
Δὲν εἶμαι παρὰ ἓνας μόνον Ζαφαρῆς
Εὐτράπελος, ποῦ ἄλλος ἀπὸ σας κανεῖς
Νάναγνωρίση δὲν θὰ δυνηθῇ. Ποτέ

Τὰ χρήματά σας δὲν τὰ εἶδα, κύριε.
 "Ε, δὲν μὲ μέλλει. Νύκτα ἀναπαύομαι
 'Επὶ τοῦ λιθοστρώτου κλίνων κεφαλήν
 'Υπὸ τὸ κυανοῦν στερέωμα, ἐμπρὸς
 Τῶν γηραιῶν μεγάρων τῶν Τρεβέ. — 'Εκεῖ
 'Εννέα τῶρα ἔτη μὲ εὕρισκ' ἢ νύξ. —
 Καὶ πάλιν εἶμαι εὐτυχής. Μὰ τὸν θεόν,
 Εἶνε ὠραία τύχη. Πάντες ὡς νεκρόν,
 Μὲ ἐκλαμβάνουν, ἢ εἰς τὸν διάβολον,
 Εἰς τὰς 'Ινδίας εὕρισκόμενον. Διψῶ,
 'Απὸ τὴν κρήνην πίνω τὴν γειτονικήν,
 Καὶ ἔπειτα βαδίζω θριαμβευτικῶς.
 Τ' ἀνάκτορά μου, ἀπὸ ὅπου ἄλλοτε
 Τὰ χρήματά μου ὄλα ἔκαμαν πτερά,
 'Ο 'Εσπινόλας τὰ κατέχει σήμερον,
 'Ο πρεσβευτὴς τοῦ Πάπα. Τί νὰ γείνη, ἔ!
 'Οταν ἐκ τύχης διαβαίνω ἀπ' ἐκεῖ,
 Εἰς τοὺς ἐργάτας τοῦ κυρίου πρεσβευτοῦ,
 'Οπου λαξεύουν Βάκχον εἰς τὴν θύραν του,
 Τὰς συμβουλὰς μου δίδω. — Τώρα δύνασθε
 Νὰ μοῦ δανείσεται ἕως δέκα τάλληρα;
 ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ
 "Ε, ἀκουσέ με . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ, σταυρῶν τοὺς βραχίονας
 Τώρα καὶ τὸ ὕφος σας

"Ας ἴδωμεν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

"Ω Καῖσαρ, σὲ ἐκάλεσα
 Διότι νὰ σὲ ὠφελήσω ἤθελα.
 Πλούσιος, ἀνευ τέκνων καὶ πρεσβύτερος,
 Μὲ λύπην μου σὲ βλέπω εἰς τὴν ἄβυσσον
 Φερόμενον καὶ θὰ σὲ σύρω ἐξ αὐτῆς.
 Καθὼς σὲ βλέπω τῶρα, εἶσαι δυστυχής.
 "Οσα ὀφείλεις θὰ πληρώσω, ὄλας σου
 Τὰς κτήσεις θ' ἀποδώσω, καὶ εἰς τὴν αὐλήν
 'Ωραῖον πάλιν, ἐρωτότροπον ὡς πρὶν
 Ὅθ' εἰσαγάγω κύριον. 'Ο Ζαφαρῆς
 ἂ ἀποθάνῃ ἵνα ἀναγεννηθῇ

'Ο Καῖσαρ' θέλω ὄλως κατ' ἀρέσκειαν,
 'Αφθόνως, ἀνευ φόβου, εἴτε μέλλοντος
 Φροντιδα, νὰ ἀντλήῃς ἐκ τοῦ ταμείου μου.
 'Οπόταν ἔχη συγγενεῖς ὁ ἀνθρώπος
 'Ανάγκη, Καῖσαρ, νὰ τοὺς βυθηθῇ καὶ νὰ
 Προσφέρεται εὐσπλαγγῶς . . .

('Εφόσον ὁ Σαλούστιος ὁμιλεῖ, ἢ ὄψις τοῦ Καίσαρος ἀναλαμβάνει ἔκφρασιν αὐξήσεως ἐκπλήξεως ἀνθρώπου εὐτυχοῦς καὶ πιστεύοντος εἰς ὅσα ἀκούει).

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

'Ως διάβολος

Εἴχατε πνεῦμα πάντοτε, καὶ ὄλ' αὐτὰ
 'Εχουν μεγάλην εὐγλωττίαν. Λέγετε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

'Αλλ' ὑπὸ ἓνα ὄρον, Καῖσαρ. Παρευθὺς
 Θὰ σοῦ τὸν ἐξηγήσω. Λάβε κατ' ἀρχὰς
 "Οσα μαζῆ μου ἔχω χρήματα.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

(λαμβάνων τὸ πλήρες χρυσίου χρηματοφυλάκιον)

'Αλλὰ

Αὐτὸ εἶνε ἐξόχως θαυμαστόν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Εὐθύς

Θέλω σοῦ δώσει ἄλλα πεντακόσια
 Δουκάτα.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ ἔκθαμβος

"Ω μαρκήσιε . . .

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Καὶ μάλιστα

Σήμερον.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

'Αλλὰ σεῖς μὲ κατεκτήσατε
 'Ολόκληρον. 'Ως πρὸς τὸν ὄρον, παρευθὺς
 Προστάξατέ με. Μὰ τὴν πίστιν μου, ἰδοὺ
 Τὸ ξιφός μου, καὶ εἶμαι δοῦλός σας.
 "Αν σὰς ἀρέσκη τοῦτο, εἶμαι ἔτοιμος
 Νὰ τὸ σταυρώσω μὲ τὸν Δὸν Σπαθέντον, ποῦ
 Εἶνε τοῦ ἄδου ἀρχηγός.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Τὸ ξῆφός σου

Δέν θέλω, Καίσαρ, κ' ἔχω λόγον.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Τότε τί;

Δέν ἔχω ἀπολύτως ἄλλο τίποτε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ χαμηλοτέρᾳ φωνῇ

Νομίζω πῶς γνωρίζεις κάθε ἄθλιον

Εἰς τὴν Μαδρίτην. Εἶν' εὐτύχημα αὐτό.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Μεγάλως μὲ τιμάτε. . .

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

"Οχλον πάντοτε

Μαζῆ σου σύρεις, νὰ ἐγείρῃς δύνασσι

'Οχλαγωγίαν ἐν ἀνάγκῃ. Ἴσως δύναται

Αὐτὸ νὰ χρησιμεύσῃ.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Καθὼς φαίνεται,

Μὰ τὴν τιμὴν μου, θέλετε μελόδραμα

Νὰ κάμετε. Καὶ ποῖον μέρος ἄρά γε

Δίδετε εἰς τὴν μεγαλοφυίαν μου;

'Η μουσικὴ θὰ ἦνε ἢ τὸ ποίημα;

Προστάξατε. Εἶμαι φοβερός ὀχλαγωγός.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

'Αλλ' ἀποτείνομαι πρὸς τὸν Δὸν Καίσαρα,

Καὶ ὄχι πρὸς τὸν Ζαφαρῆ.

(ἐπὶ μᾶλλον ταπεινῶν τὴν φωνήν)

'Ἰδοὺ λοιπόν:

"Ἐχω τινὸς ἀνάγκην, ὅστις παρ' ἐμοὶ

Διὰ τι ἔργον σκοτεινὸν νὰ ἐργασθῆ,

"Ἴνα δημιουργήσω μέγα τι συμβάν.

Κακὸς δὲν εἶμαι, ἀλλὰ εἶνε ἢ στιγμῇ

Τοιαύτη, ὥστε καὶ ὁ περισσότερον

Εὐαίσθητος, ἀφίνων πᾶσαν συστολήν,

Συντόνως εἰς τὸ ἔργον πρέπει νὰ δοθῆ.

Θὰ γείνης πλούσιος, πλὴν, χωρὶς θόρυβον,

Πρέπει νὰ μὲ συνδράμῃς, ὡς οἱ κυνηγοὶ

Κρύπτουν κλωστήν ὑπὸ τι λάμπον κάτοπτρον,

Νὰ στήσω τὴν παγίδα εἰς κορυθαλόν,

"Ἢ μᾶλλον μίαν κόρην. Πρέπει τὸ λοιπὸν

— Δέν εἶσαι δὲ καὶ λίαν εὐσυνείδητος —

Διὰ σχεδίου θαυμασίου, τρομεροῦ,

"Ἴνα ἐκδικηθῶ.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

'Εκδικηθῆτε;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ναί.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Καὶ κατὰ τίνας;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Κατὰ γυναικός.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ ἀτεινίζων αὐτὸν ἀγερώχως.

"Ω μὴ

Εἶπητε ἄλλο πλέον.—Φθάνει. Ἐν τιμῇ,

'Ἰδοὺ, ἐξᾶδελφέ μου, τίς ἡ γνώμη μου

'Ὡς πρὸς αὐτό.—Ἐκεῖνος, ὅστις ταπεινῶς,

'Οχι εὐθέως θέλει νὰ ἐκδικηθῆ,

Καὶ δύναται νὰ φέρῃ σπάθην, εὐγενῆς

Διὰ πλεκτάνης, ἐναντίον γυναικός

'Ανὴρ, ἐκεῖνος, ὅστις ἄρχων γεννηθείς,

Δέν ἐνεργεῖ ἢ ὡς κοινὸς κατάσκοπος,

'Εκεῖνος, εἴτε τῆς Καστίλλης μεγιστάν

Τύχει νὰ ἦνε ἢ ἠχοῦσι χάριν του,

'Οσάκις διαβαίνει, ἤχοι σάλπιγγος,

"Ἢ εἶνε φορτωμένος ἀξιώματα,

Τιμὰς, ἢ ὑποκόμης ἢ μαρκήσιος

Εἶνε αὐτός, γενναίου οἴκου, παλαιοῦ

'Απόγονος—δὲν εἶνε δι' ἐμέ, εἰμὴ

Εἰς ἄνθρωπος ἀχρεῖος, καταχθόνιος,

Καὶ σκοτεινός, ὅποσον ἤθελα χαρῆ

Νὰ ἴδω κρεμασμένον εἰς τὴν πόλιν μας

Εἰς ἀμοιβὴν τῆς ῥυπαρᾶς δειλίας του.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Δὸν Καίσαρ! . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Οὔτε λέξιν, μὲ ὑβρίζετε!

(ρίπτων τὸ χρηματοφυλάκιον εἰς τοὺς πόδας τοῦ Δὸν Σαλουστίου)
 Τὸ μυστικὸν σὰς μὲ τὸ χρῆμά σὰς μαζῆ
 Φυλάξατέ τα. Ἐννοῶ τοὺς κλέπτας καὶ
 Ληστές, τοὺς δολοφόνους· ἐννοῶ ἐὰν
 Εἰς τῆς νυκτὸς τὸ σκότος ἐκβιάζομεν
 Μὲ ἔφοδον, μὲ δόρυ εἰς τὰς χεῖρας καὶ
 Μὲ πειρατὰς συντρόφους, ἕνα πύργον· ἢ
 Ἄν κρεουργοῦμεν, ὡς λησταὶ ποῦ εἴμεθα,
 Τοὺς ὑπηρέτας καὶ τοὺς δεσμοφύλακας,
 Ἴσοι πρὸς ἴσους, ἄνδρες κατ' ἀνδρῶν. Ἄλλα
 Τὸ νὰ ἐπιδιώκῃς τὴν καταστροφὴν
 Κ' ὑπὸ τοὺς πόδας νὰ ἀνοίγῃς γυναικὸς
 Ἐν βάραθρον· ὡς ὄπλον ἐναντίον τῆς
 Αὐτὴν νὰ λάβῃς τὴν ἀδυναμίαν τῆς·
 Νὰ τὸ συλλάβῃς τὸ ταλαίπωρον πτηνὸν
 Διὰ πλεκτάνης· πρὶν ἢ γείνω ἄτιμος
 Τόσον πολὺ καὶ μισητὸς καὶ ἄθλιος,
 Οὐτιδανὸς καὶ μοχθηρὸς, ἀκόμη ἂν
 Διὰ τοῦ μέσου μόνον τούτου πλούσιος
 Θὰ ἐγινόμεν καὶ μεγάλος κύριος,
 Θὰ ἐπροτίμων κῦνες τὸ κρανίον μου
 Εἰς τὰ βασανιστήρια νὰ φάγωσι.
 Γνωρίζει τὴν ψυχὴν μου ὁ θεός, αὐτὸς
 Νὰ μαρτυρήσῃ δύναται.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἐξάδελφε . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Δὲν θὰ φθονήσω τὰγαθὰ σὰς πώποτε.
 Ἐφόσον ζῶ τὴν ἐλευθέραν μου ζωὴν,
 Εἰς τὴν πηγὴν θὰ εὔρω ὕδωρ ἄφθονον,
 Εἰς τοὺς ἀγροὺς ἀέρα, κάποιον ληστὴν
 Ἴνα μοῦ δώσῃ εἰς τὴν πόλιν ἔνδυμα
 Διὰ τὸ ψῦχος, τὴν ψυχὴν μου πρόθυμον
 Νὰ λησμονήσῃ παρελθόντα ἀγαθὰ,
 Καὶ εἰς τὰ μέγαρά σὰς, κύριε, στοάς,
 Ὅπου τὴν μεσημβρίαν ν' ἀναπαύωμαι
 Ἀμέριμνος καὶ στρέφων εἰς τὸν ἥλιον
 Τοὺς πόδας μου, τὴν κεφαλὴν εἰς τὴν σκιάν.

— Σὰς χαιρετῶ. Γνωρίζει μόνος ὁ θεός
 Τίς εἶνε ἐκ τῶν δύο μας ὁ δίκαιος.
 Μὲ τοὺς ὁμοίους, τοὺς ἀνθρώπους τῆς Αὐλῆς,
 Θὰ σὰς ἀφήσω, Δὸν Σαλούστιε, κ' ἐγὼ
 Μὲ τοὺς ληστές μου μένω. Μὲ τοὺς λύκους ζῶ,
 Ἄλλ' ὄχι μὲ ἐχίδνας.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἄκουσε . . .

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Ποτέ.

Ἄς τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις αὐτή.
 Ταχέως στείλατέ με εἰς τὴν φυλακὴν,
 Ἄν τὸ ἐπιθυμεῖτε.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Περισσότερον

Ὡς ἀποσκληρυνθέντα σὲ ἐνόμιζα.
 Ἡ δοκιμὴ μου σὲ ὠφέλησε. Πολὺ
 Εὐχαριστοῦμαι. Δόσε μοι τὴν χεῖρά σου.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Πῶς!

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Νὰ σὲ δοκιμάσω ἤθελα. Αὐτὰ
 Τὰ εἶπα ἔλα διὰ νὰ ἀστείευθῶ.
 Τίποτε ἄλλο.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Θὰ πιστεύσω ὄρθιος

Ὅτι κοιμῶμαι. Ἡ ἐκδίκησις
 Καὶ ἡ συνωμοσία, ἡ γυνή . . .

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Σκιὰ,

Ἄνεμος, φαντασία!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Δόξα τῷ Θεῷ!

Ὅνειρον τῶν χρεῶν μου ἢ ἐξόφλησις;
 Τὰ πεντακόσια δοκᾶτα ἄνεμος;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἵπάγω νὰ τὰ φέρω.

(Διευθύνεται πρὸς τὴν ἐν τῷ βάθει θύραν καὶ νεύει εἰς
 τὸν Ρουί Βλάς νὰ εἰσέλθῃ).

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

(εἰς τὰ προσκήνια, παρατηρῶν λοξῶς τὸν Δὸν Σαλούστιον)

Ἄ! προδότου πρόσωπον!

Καὶ ἂν σοῦ εἶπη καὶ τὸ στόμα του, ἀλλὰ
Τὸ βλέμμα λέγει ἴσως.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ρουί Βλας,

Ἐδῶ νὰ μείνης.

(πρὸς τὸν Δὸν Καίσαρα)

Ἐπανέρχομαι εὐθύς.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ, ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ¹

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Λοιπὸν δὲν ἠπατήθην, μὰ τὴν πίστιν μου!

Σὺ εἶσαι, Ρουί Βλας;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Σὺ εἶσαι, Ζαφαρῆ;

Καὶ τί ζητεῖς εἰς τὰ ἀνάκτορα αὐτά;

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Περαστικὸς εἰσῆλθα· ἀλλ' ἀναχωρῶ.

Εἶμαι πτηνὸν καὶ ἀγαπῶ τὴν ἔκτασιν.

Πρὸς τί μετημφισέσθης μὲ τὸ ἔνδυμα

Αὐτό;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Αὐτὸ συμβαίνει ὅταν φαίνωμαι

Μὲ ἔνδυμα ἄλλο.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Τί μοῦ λέγεις;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Δόσε μου

Τὴν χειρὰ σου νὰ σφίξω, καθὼς ἄλλοτε
 Τοὺς εὐτυχεῖς ἐκείνους χρόνους τῆς χαρᾶς
 Καὶ ἀθλιότητός μου, ὅτε ἄστεγος
 Ἐπέρων τὴν ἡμέραν, νῆστις, κ' ἔτρεμα
 Τὴν νύκτα ἐκ τοῦ ψύχους, ὅτ' ἐλεύθερος

¹ Πράξις Α'. Σκηνὴ Γ'.

Ἐπὶ τῆς ἐπιπέδου! — Ἦμην ἀνθρώπος

Ἀκόμη τότε, ὅτε μὲ ἐγνώριζες!

Ἐκ τοῦ λαοῦ κ' οἱ δύο καταγόμενοι

— Εἴμεθα τότε εἰς τοῦ βίου τὴν αὐγὴν! —

Τόσον πολὺ ἀλλήλους ὁμοιάζομεν

Ὡστε ὡς δύο ἀδελφοὺς ἐνόμιζον.

Ἀφ' ἧς ὥραία ἡ αὐγὴ ἀνέτελλεν

Ἐψάλλομεν τὴν νύκτα ἐκοιμώμεθα

Ἐγγὺς ἀλλήλων ὑπὸ τὸ διάστημα

Στερέωμα, καὶ μόνος ὁ καλὸς θεὸς

Μὰς ἔβλεπε — προστάτης καὶ πατὴρ ἡμῶν.

Κοινὰ τὰ πάντα εἶχομεν. Ἀλλ' ἔφθασε

Στιγμὴ μαιραία, καθ' ἣν ἕκαστος ἡμῶν

Τὸν πεπρωμένον δρόμον ἔλαβεν. Ἴδου

Σ' ἐπαναβλέπω πάλιν, μετὰ ἔτη τέσσαρα,

Τὸν ἴδιον καὶ πάλιν, εὐθυμον καθὼς

Παιδίον, ὡσὰν βοημὸν ἐλεύθερον,

Τὸν Ζαφαρῆν ἐκείνον πάντα, πλούσιον

Ἐν τῇ πτωχείᾳ, ὅστις τίποτε ποτὲ

Δὲν εἶχεν, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐπόθησε!

Ἀλλ', ἀδελφέ μου, βλέπεις ποῖα εἰς ἐμὲ

Μεταβολὴ ἐπῆλθε! Ἄκουσε λοιπὸν:

Τὸν ὄρφανὸν ἐξ οἴκου εἰς ἐν λύκειον

Εἰσήγαγον, ἐκεῖ δὲ μὲ τὰς γνώσεις μου

Καὶ ὁ ἐγωῖσμός μου ἠῤῥῆσε μαζῆ,

Κ' ἰδου ὄνειροπόλος ἔγεινα, ἀντὶ

Ἐργάτου. Ἦτο δυστυχὴς ἡ εὐνοια!

Σὺ τὸ εἰξεύρεις, μὲ ἐγνώρισες καλά!

Τὰς σκέψεις, τὰς εὐχὰς μου, πρὸς τὸν οὐρανὸν

Ἀπηύθυνα μὲ στίχους ἄφρονας. Ἐὰν

Μὲ ἔσκωπτες κ' ἐγέλας, σοῦ ἀντέτασσα

Χιλίους λόγους. Τὴν ψυχὴν διέφλεγε

Φιλοδοξία. Διατί νὰ ἐργασθῶ;

Σκοπὸν δὲν εἶχον ὀρισμένον πρὸ ἐμοῦ,

Ἐνόμιζον τὰ πάντα ὡς πραγματικά,

Ὡς δυνατά, στηρίζων τὰς ἐλπίδας μου

Ἐπὶ τῆς τύχης ὅλας. — Εἶμαι ἔπειτα

Ἀπὸ ἐκείνους ὅσοι τὴν ἡμέραν των

Ὁνειροπόλοι, σκεπτικοὶ διέρχονται
 Ἐνώπιον μεγάρων πλούτου μυθικοῦ
 Βλέποντες τὰς δουκίσσας νὰ εισέρχωνται
 Καὶ φεύγουν. Οὕτω κάποτε μοῦ ἔτυχε
 Θνήσκων ἐκ πείνης, κατακαίμενος χαμαί,
 Ἐν ὀκνηρίᾳ κ' αἰσχει νὰ προμηθευθῶ
 Τὸν ἄρτον μου, διότι ἄλλως δυνατὸν
 Δὲν ἦτο. ὦ, ὁπότεν ἤμην εἰκοσιν
 Ἐτῶν, πιστεύων εἰς τὴν εὐφύιαν μου,
 Πλανώμενος γυμνόπους διὰ τῶν ὁδῶν,
 Ἐχανα τὸν καιρὸν μου μελετῶν ἐπὶ
 Τῆς τύχης τῶν ἀνθρώπων. Ἐσχεδιάζα
 Δι' ὅλα κἄτι — ἦσαν σχέδι' ἀπειρα.
 Τῆς Ἰσπανίας ὄκτειρα τὰς συμφοράς,
 Κ' ἐπίστευα, ὦ πνεῦμα ἀσθενές, ἐγὼ
 Ὅτι ἐχρειαζόμην εἰς τὸν κόσμον. — Ἐ,
 Τὸ βλέπεις, φίλτατέ μου, τάποτέλεσμα:
 Εἰς ὑπηρέτης!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Τὸ γνωρίζω, ταπεινὴ
 Εἶνε ἡ πείνα θύρα. Ὅταν δι' αὐτῆς
 Εἶνε ἠναγκασμένος νὰ διέλθῃ τις,
 Μέγας καλεῖται, ὅστις περισσότερο
 Νὰ κύψῃ κατωρθώσῃ. Πλὴν παλίρροια
 Ἡ τύχη εἶνε. Θάρρος!

.....
 Ἐλπίζε!

ΡΟΥΪ ΒΑΣΣ

Νὰ ἐλπίζω! Ἄλλὰ τίποτε
 Ἀκόμη δὲν εἰξεύρεις. Ὑπὸ ἔνδυμα
 Νὰ ζῆς ἐξευτελίζον, μισητόν, καὶ νὰ
 Χάσῃς πᾶσαν χαρὰν σου καὶ ἐγωῖσμόν,
 Εἶνε μὴδέν. Νὰ ἦσαι δοῦλος, χαμερπής,
 Οὔτε αὐτὸ σημαίνει. — Ἀκουσον λοιπόν.
 Οὐδόλως, ἀδελφέ μου, τὸ αἰσθάνομαι
 Τὸ αἰσχος τούτου τοῦ ἐνδύματος,
 Διότι περικλείω εἰς τὸ στῆθός μου
 Πύρινην ὕδραν, ἥτις τὴν καρδίαν μου

Συστρεφομένη μοῦ πιέζει λυσσωδῶς.
 Τὸ ἔξωθεν ἐμπνέει φόβον, ὦ ἐάν
 Ἐβλεπες καὶ τὰ ἔσω!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Δὲν σὲ ἐννοῶ.

ΡΟΥΪ ΒΑΣΣ

ὦ, μάντευσε, ὑπόθεσ, ἀνακάλυψε,
 Βασάνισε τὸν νοῦν σου. Ζήτει κἄτι τι
 Παράδοξον καὶ ἄφρον, κἄτι τρομερόν,
 Ἀνήκουστον, μοιραῖον, ὅπερ ἐκπληξιν
 Θὰ προξενήσῃ. ὦ καὶ δηλητήριο
 Ἐὰν κατασκευάσῃς φοβερόν, ἢ ἂν
 Ἄβυσσον ἀνορύξῃς, μᾶλλον ἀπεχθῆ
 Καὶ τῆς παραφροσύνης, πλέον σκοτεινὴν
 Ἐγκλήματος, ἀκόμη δὲν θὰ δυνηθῆς
 Μίαν ιδεάν νὰ συλλάβῃς ἀσφαλῆ
 Τοῦ μυστικοῦ μου. — Δὲν μαντεύεις; — ὦ καὶ τίς
 Ἦθελε τὸ μαντεύσει; — Εἰς τὴν ἄβυσσον,
 Εἰς ἣν μὲ σύρει, Ζαφροῦ, ἡ μοῖρά μου,
 Τὰ βλέμματά σου ῥίψε. Τὴν βασιλίσσαν
 Ἠγάπησα.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Θεὸς μου!

ΡΟΥΪ ΒΑΣΣ

Μία κεφαλή,

Φέρουσα στέμμα αὐτοκράτορος χρυσοῦν,
 Εἰς τὸ Ἄρανζουέζ ἢ τὸ Ἐσκουριάλ
 — Ἐνίοτε καὶ εἰς τὰν ἀκτορα αὐτὰ —
 Ὑπάρχει, ἀδελφέ μου, εἶνε ἀνθρωπος,
 Ὅστις ἀπὸ τοῦ ὕψους μόλις φαίνεται
 Καὶ τὸν ὁποῖον ὀνομάζουσι τρέμοντες
 Ἐνώπιόν του, ὅπως καὶ πρὸ τοῦ θεοῦ,
 Εἴμεθα ὅλοι ἴσοι· πάντες ἔντρομοι
 Τὸν ἀτενίζουσι, πάντες τὸν ὑπηρετοῦν
 Γονυπετεῖς· ἐάν τις καλυφθῆ ποτε
 Ἐνώπιόν του, εἶνε ὑψηλὴ τιμὴ.
 Εἰς ἔν του νεῦμα δύνανται νὰ πέσωσιν
 Αἱ κεφαλαί μας· εἶνε μέγα γεγονός

Ἐκάστη φαντασία του ἄγέρωχος,
Καὶ ὑπὸ μεγαλεῖον καλυπτόμενος
Μέγα καὶ καταπλήσσει, ἀγαπᾷ νὰ ζῆ
Μόνος. Τὸ κράτος του ἐκτείνεται ἐπὶ
Τῆς ἡμισείας οἰκουμένης. Ἐ λοιπόν,
Ἐγώ, θαλαμηπόλος — ναί! — τὸν ἄνθρωπον
Αὐτόν, τὸν Βασιλέα, τὸν ζηλοτυπῶ!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Τὸν βασιλέα!

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Μάλιστα, ζηλοτυπῶ

Τὸν βασιλέα! Βέβαι' ἀφοῦ ἀγαπῶ
Τὴν σύζυγόν του.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Δυστυχῆ!

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

'Ἄλλ' ἄκουσε:

Τὴν περιμένω καθ' ἡμέραν τακτικῶς
Ἐκείνου διαβαίνει. Εἶμαι ὡς τρελός.
Ὡ, ἡ ζωὴ της, τῆς δυστήνου γυναικός,
Εἶνε ἀνία. — Κάθε νύκτα σκέπτομαι
Αὐτό. Νὰ ζῆ ἐν μέσῳ τῆς Αὐλῆς αὐτῆς
Τοῦ μίσους καὶ τοῦ ψεύδους, σύζυγος αὐτοῦ
Τοῦ Βασιλέως, ὅστις ὄλον τὸν καιρὸν
Εἰς τὸ κυνήγι τὸν διέρχεται. — Ὁ βλάξ!
Ὁ ἄφρων! — Μόλις εἶν' ἐτῶν τριάκοντα
Κ' ἐγήρασε! Δὲν εἶνε ἄνθρωπος σωστός.
Ἀνάξιος νὰ βασιλεύῃ καὶ νὰ ζῆ.
— Εἶνε ἐκφυλισμένη οἰκογένεια!
Ἀπὸ τὴν ἀτονίαν δὲν ἠδύνατο
Οὔτε ἐν φύλλον χάρτου ὁ πατὴρ αὐτοῦ
Νὰ τὸ κρατήσῃ! — Τόσον νέα, εὐμορφος,
Τὴν χειρὰ της νὰ δώσῃ εἰς τὸν Κάρολον
Τὸν Δεύτερον! Ἐκεῖνη! Ὡ τί συμφορὰ!
— Κάθε ἐσπέραν μεταβαίνει εἰς μοναστήριον
Καλογραιῶν. Εἰξεύρεις; Παρὰ τὴν ὁδὸν
Ὀρταλετζά. Πῶς ἡ τρελὴ ἰδέα αὐτῆ
Μοῦ ἦλθε, δὲν γνωρίζω. Κρίνε ὅμως σύ.

Φαντάσου· τῆ ἀρέσκει ἄνθος κυανοῦν
Ἐκ τὴν Γερμανίαν. Λεύγην δὲ μακρὰν
Ἐπάγω, ἕως τὸ Καραμανσέλ, αὐτὰ
Τὰ ἄνθη νὰ τὰ εὔρω. Τὰ ἐζήτησα
Κ' εἰς ἄλλο μέρος, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχουσι.
Εἰς ἀνθοδέσμην πλέκω τὰ καλλίτερα...
— Ὅμως σοῦ λέγω πράγματα ἀνόητα —
Ἐντὸς τοῦ κήπου τοῦ Βασιλικοῦ, ὡσὰν
Κλέπτης εἰσδύω τὰ μεσάνυκτα, αὐτὸ
Τὸ ἄνθος νὰ ἀφήσω εἰς τὰγαπητὸν
Θρονίον της. Χθὲς μάλιστα ἐτόλμησα
Ἐντὸς τῆς ἀνθοδέσμης καὶ ἐπιστολὴν
Νὰ θέσω. — Οἰκτιρεῖ με, ἀδελφέ! — Ἀλλὰ
Διὰ νὰ φθάσω εἰς αὐτὸ τὸ κάθισμα,
Τὴν νύκτα ἀναβαίνω τοῦ βασιλικοῦ
Κήπου τοὺς τοίχους, οἱ ὅποιοι σιδηρᾶς
Βελόνας ἔχουν νὰ τοὺς προφυλάττωσι.
Ἐκεῖ θ' ἀφήσω κάποτε τὰ κῶλά μου.
Τὰ ἄνθη μου εὐρίσκει; τὴν ἐπιστολήν;
Τίποτε δὲν εἰξεύρω! Βλέπεις, ἀδελφέ,
Πῶς εἶμαι ἄφρων!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Διάβολε! τὸ θράσος σου

Σ' ἐκθέτει εἰς κινδύνους. Πρόσεξε καλά!
Ὁ κόμης τοῦ Ὀνιάτε, ὅστις, ὅπως σύ,
Τὴν ἀγαπᾷ ἐπίσης, καὶ ὡς ἐραστὴς
Καὶ ὡς ἀυλάρχης τὴν φυλάττει αὐστηρῶς.
Κάποιος φύλαξ, ὅστις ἀπὸ ἔρωτα
Ἰδέαν δὲν θὰ ἔχη, εἰμπορεῖ καλά
Μὲ δόρυ νὰ τρυπήσῃ τὴν καρδίαν σου
Καμμίαν νύκτα, πρὶν ἀκόμη μαρνανθοῦν
Τὰ ἄνθη σου. — Μά, τί ἰδέα εἶν' αὐτῆ;
Νὰ ἀγαπήσῃς τὴν βασιλισσαν! — Μά, τί
Σοῦ ἦλθε; Πῶς συνέβη τοῦτο;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Μὴ κ' ἐγώ

Γνωρίζω; Τὴν ψυχὴν μου ἤμην πρόθυμος
Νὰ τὴν πωλήσω εἰς τὸν Σατανᾶν, ἀρκεῖ

Νὰ ἤμην κύριός τις, ὡς αὐτοὶ ἐκεῖ,
 Ποῦ βλέπω τώρα ἀπὸ τὸ παράθυρον
 Εἰσερχομένους, εἰς τὸν πῖλον ἔχοντας
 Πτερρόν, ἀλαζονείαν εἰς τὸ μέτωπον·
 Ὡ τί προθύμως δὲν θὰ ἔδιδα, ἐὰν
 Μοῦ ἦτο δυνατόν νὰ θραύσω τὰ δεσμὰ
 Καὶ πλησιάσω τὴν βασίλισσαν, καθὼς
 Αὐτοί, μὲ ἔνδυμα ἄλλο ἐντιμότερον!
 Ἄλλὰ τοιουτοτρόπως πῶς πλησίον της,
 Ἐνώπιον ἐκείνων, νὰ εὐρίσκωμαι
 Μὲ ὑπηρέτου ἔνδυμα! Ὡ, δι' αὐτὴν
 Νὰ ἦμαι ὑπηρέτης! — Εὐσπλαγχνίσου με,
 Θεέ μου!

(Πλησιάζει τὸν Δὸν Καίσαρα)

Ἐνθυμοῦμαι μὲ ἠρώτησες
 Πρὸς τί τοιουτοτρόπως ἀγαπῶ αὐτήν,
 Πόσον καιρὸν... Ἡμέραν μίαν... πλὴν πρὸς τί
 Νὰ τὸ εἰπῶ; Πάντοτε, εἶνε ἀληθές,
 Εἶχες μανίαν μὲ τὰς ἐρωτήσεις σου
 Νὰ τυραννῆς με. Νὰ μὲ ἐρωτᾷς τὸ ποῦ,
 Τὸ πῶς καὶ πότε, διατί; Τὸ αἶμά μου
 Μὲ πνίγει. Παραφόρως ἀγαπῶ αὐτήν.
 Τὴν ἀγαπῶ! Ἴδου τὸ πᾶν!

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Καλά.

Μὴ μοῦ θυμόνης!

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ὅχι, πάσχω. Σύγγνωθι

Ἡ μάλλον φύγε. Ὑπάγε. Ὡ, ὑπάγε·
 Ἄφησε, ἀδελφέ μου, ἓνα δυστυχῆ
 Ἄφρονα, τὸν ὁποῖον, ὑπὸ ἔνδυμα
 Θαλαμηπόλου, συγκινήσεις ἀνακτος
 Σπαράσσουν.

ΔΟΝ ΚΑΙΣΑΡ

Νὰ σ' ἀφήσω! Ἐγὼ ποῦ ποτὲ

Δὲν ἔχω πάθει, ὡς οὐδένα ἀγαπῶν·
 Κώδων κενός, μὴ ἔχων ὅ,τι δύναται
 Ν' ἀποτελέσῃ ἦχον· ἄνθρωπος πτωχός,

Ἄνευ ἐλπίδος ἐπιτιτῶν τὸν ἔρωτα,
 Εἰς τὸν ὁποῖον ῥίπτ' ἡ τύχη κάποτε
 Κανὲν σολδίον· ἀπελπισ καρδία, ἥς
 Ὅλ' ἡ ζωὴ παρήλθε· τοῦ θεάματος
 Τῆς χθὲς κατεσχισμένον πρόγραμμα· ἐγὼ,
 Ὡ ἀδελφέ μου, βλέπεις, ὅτι δι' αὐτὸν
 Τὸν ἔρωτά σου, ὅστις ἀκτινοβολεῖ
 Ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν σου, σὲ φθονῶ, καθὼς
 Καὶ σὲ λυποῦμαι! — Ρουὶ Βλᾶς! —

(Θλίβουσ: τὰς χεῖρας σιωπηλοί, προσβλέποντες ἀλλήλους
 μετ' ἄλγους καὶ ἀγάπης).

Μεταβαίνομεν εἰς τὰς ἰδιαιτέρας τῆς βασίλισσης αἰθούσας, ἐκεῖ
 ἔνθα ὡς ἐν δεσμοτηρίῳ περικλείουσιν αὐτὴν αἱ τῆς Ἰσπανικῆς Αὐλῆς
 παραδόσεις, ὅταν ὁ Βασιλεὺς τύχη ἀπῶν. Εἶνε ἀπόγευμα ἡμέρας
 θερμῆς. Ἡ Μεγάλῃ Κυρία μετὰ τῶν Ἀκολουθῶν τῆς βασίλισσης πε-
 ριστοιχίζουσιν αὐτὴν ἐργαζόμεναι. Ἐκείνη οὔτε νὰ ἐργασθῆ, οὔτε νὰ
 δεηθῆ δύναται. Παραβάλλει τὰς παιδικὰς τῆς ἀναμνήσεις πρὸς τοῦ
 παρόντος τὴν μονοτονίαν. Αἱ ἐπὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Βασιλέως ἐλπίδες
 τῆς ἐφυλλορόρησαν, ἐνῶ ἀπηνῶς τὴν καταδιώκει τὸ ἀπαίσιον τοῦ
 Δὸν Σαλουστίου φάσμα. Μία φωτεινὴ ἀκτινοβολεῖ ἀκτίς: ὁ ἀγνωστος
 ἔρωας.

Ἡ ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ¹

Ὅποσον τὴν φοβοῦμαι τὴν Αὐλὴν αὐτήν!
 Εἰς τὴν καλὴν μου Γερμανίαν διατί
 Μετὰ τῶν συγγενῶν μου τῶν ἀγαπητῶν
 Ἀκόμη νὰ μὴ ἦμαι! Πῶς ἐτρέχομεν
 Ἡ ἀδελφὴ μου καὶ ἐγὼ εἰς τοὺς ἀγρούς!
 Οἱ χωρικοὶ πλησίον μας διήρχοντο
 Μὲ στάχεις φορτωμένοι. Τί λαμπρὰ ζωὴ!
 Μαζῆ των πόσους λόγους ἀντηλλάσσομεν!
 Οἴμοι! μίαν ἡμέραν ἦλθε κάποιος
 — Ὅλα του ἦσαν μαῦρα — διὰ νὰ εἰπῆ:
 «Τῶν Ἰσπανῶν θὰ γίνετε Βασίλισσα».
 Τὴν ἀδελφὴν μου τὴν καλὴν μου σύντροφον
 Ἐκ τῆς χειρὸς ἐκράτουν. Ἀπερίγραπτος

¹ Ἐκ τῆς Α' Σκηνῆς τῆς Β' πράξεως.

Τοῦ γέροντος πατρός μου ἦτο ἡ χαρά,
Ἡ μήτηρ μου ἐθρήνει. Τώρα κλαίουσι
Μαζῆ κ' οἱ δύο.

.....
Ἄλλ' ἐδῶ τὸ πᾶν
Μὲ ἀπελπίζει. Τὰ πτηνὰ ποῦ ἔφερον
Ἐκ Γερμανίας καὶ αὐτὰ ἀπέθανον.
Ἔπειτα, μ' ἐμποδίζουν τῆς πατρίδος μου
Ἄνθη νὰ ἔχω. Λόγον ἔρωτος γλυκὺν
Δὲν ἤκουσα ποτέ μου. Ἐὰν σήμερον
Εἶμαι Βασίλισσα, ἐν τούτοις ἄλλοτε
Ἵπῆρξα ἐλευθέρη.

.....
Τί πλῆξις ! ..

(Ἀκούεται ἔξωθεν μεμακρυσμένον ἄσμα)

Πλὴν τί θόρυβος εἶνε αὐτός ;

ΚΑΖΙΛΑΔΑ, ἐκ τῶν Ἀκολούθων.

Πλύντριαι τραγουδοῦσι, διερχόμεναι
Διὰ τῶν θάμνων.

ΧΟΡΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ἔξωθεν

Γιατί ν' ἀκούσω τὰ πουλιά
Ποῦ κελαιδοῦν στὰ δάση,
Ἄφοῦ ἡ δική σου ἡ λαλιά
Κ' ἐκείνη θὰ περάσῃ ;

Γιατί τὸ φῶς εἰς τούρανοῦ
Τὰ ἄστρα νὰ ζητήσω
Ἄφοῦ στοῦ μαύρου σου ματιοῦ
Τὴν λάμψι θ' ἀντικρύσω ;

Δὲν θέλω τὴν πρωτομαγιά
Λουλούδια, ἀφοῦ κρυμμένα
Μὲς τὴν δικήν σου τὴν καρδιά
Θὰ ταῦρω ἕνα ἕνα.

Ἀγάπη λένε τὸ πουλί
Ποῦ εἰς τὸ δάσος ψάλλει.
Τὸ ἄνθος ποῦ μοσχοβολεῖ
Τὸ ἄστρο ποῦ προβάλλει.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

Εἶνε εὐτυχεῖς αὐταί !

Ἦ ναι ! Ψάλλουν τὸν ἔρωτα ! Τὸ ἄσμα των
Καὶ ἡ φωνή των καὶ κᾶκὸν μοῦ προξενεῖ,
Ἄλλα συγχρόνως κ' εὐχαρίστησιν.

.....
Ἄς ἦνε ! Δὲν ὑπάρχει πλέον δι' ἐμὲ
Δύσις λαμπρὰ ἡλίου χρωματίζουσα
Τὰς πεδιάδας, τῆς ἐσπέρας γλυκὺ φῶς,
Μεμακρυσμένα ἄσματα, ὅσα καθεὶς
Ν' ἀκούσῃ δύναται. Ἀπεχαιρέτησα
Τὸν κόσμον. Οὔτε δύναμαι νὰ θεωρῶ
Τὴν θεῖαν φύσιν ! Νὰ ἰδῶ δὲν δύναμαι
Τῶν ἀδελφῶν μου τὴν ἐλευθερίαν κᾶν.

Εἰς τὴν εὐφλεκτον ὕλην καὶ εἰς μόνος ἀρκεῖ σπινθήρ. Ἡ ἱστορία
τῆς γυναικὸς ὑπῆρξε πάντοτε ἡ αὐτή. Καὶ ἀναμνήσεις καὶ εὐτυχία
καὶ ἐλπίδες μίαν ἔχουσι πηγὴν — τὴν ἀγάπην. Προσηλοῦται εἰς
κυανοῦν τῆς πατρίδος τῆς ἄνθος, τὸ ὅποιον ἀγνωστος χεὶρ τῆ φιδο-
δωρεῖ. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ μυστηριώδης εἶνε ὁ μόνος συμπάσχων
μετ' αὐτῆς, ὁ μόνος ὅστις ἔσπευσε νὰ τῆ καταστήσῃ ἥττον ἀνιαρὰς
τὰς ἀτελευτήτους ὥρας τῆς μονοτόνου ζωῆς τῆς. Ὁ ἀγνωστος οὐ-
τος ἐπισπάται τὴν προσοχὴν τῆς, τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ μετ' οὐ
πολὺ τὸν διάπυρον ἔρωτα. Τὸ κυανοῦν τῆς Γερμανίας ἄνθος ἀμείβε-
ται διὰ τῆς σφοδροτέρας ἀγάπης, ἡ δὲ ἀγάπη βασιλίσσης δύναται
νὰ ἀναβιδάσῃ μέχρι κορυφῆς.

Ἐν τῇ ἐπομένῃ σκηνῇ ὁ Ρουὶ Βλάς, Δυῆξ ἤδη τοῦ Ὀλμέδο καὶ
πανίσχυρος πρωθυπουργός, κατακραυρόνει τοὺς Ἵπουργούς, οἵτινες
ὡς ἄρπυιαι εἶχον ἐπιπέσει ἐπὶ τοῦ δημοσίου ταμείου.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ¹

Κύριοι, καλὴν ὄρεξιν !

(Πάντες στρέφονται πρὸς αὐτὸν ἐκπληκτοὶ καὶ ἀνήσυχτοι.
Ὁ Ρουὶ Βλάς καλύπτεται, σταυρόνει τοὺς βραχίονας καὶ ἐξα-
κολουθεῖ ἀτενίζων αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον).

Ἦ Ἵπουργοι

Ἀδέκαστοι ! Ἦ σύμβουλοι ἐνάρετοι !

¹ Πράξις Γ', Σκηνὴ Β'.

Οὕτω ὑπηρετεῖτε, κατακλέπτοντες
 Τὸν οἶκον τοῦ κυρίου ! Δὲν αἰσχύνεσθε
 Καὶ ἐκλέγετε τὴν ὥραν, ὥραν θλιβεράν,
 Καθ' ἣν ἀγωνιώσα κλαίει ἡ πατρίς !
 Ἄλλα συμφέροντα δὲν ἔχετε ἐδῶ
 Ἦ τὰ θυλακιά σας νὰ πληρώσητε,
 Καὶ νὰ τραπήτε μετὰ ταῦτα εἰς φυγὴν !
 Ἔστε στιγματισμένοι πρὸ τοῦ πίπτοντος
 Ἔθνους σας, τυμβωρύχοι, ἀφοῦ καὶ ἐντὸς
 Τοῦ τάφου του ζητεῖτε νὰ τὸ κλέψητε !
 Ἴδέτε, κ' αἰσχυνθῆτε ἀφοῦ ἴδητε.
 Ἡ Ἰσπανία μὲ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς,
 Ἡ Ἰσπανία μὲ τὸ μεγαλεῖόν της,
 Ὅλα ἐκλείπουν ! Ἀπωλέσαμεν ἀπὸ
 Φιλίππου τοῦ Τετάρτου, χωρὶς πόλεμον,
 Τοὺς Πορτογάλλους καὶ τοὺς Βρασιλιανοὺς

 Ἴδέτε ! — Ἀπὸ δύσιν μέχρι τῆς ἀνατολῆς,
 Ὅλ' ἡ Εὐρώπη, ἡ ὁποία σὰς μισεῖ,
 Σὰς θεωρεῖ γελῶσα. Ὡς ἐὰν σκιά
 Ὁ Βασιλεὺς σας ἦτο, τὸ βασίλειον
 Ἄγγλοι καὶ Ὀλλανδοὶ διαμοιράζονται.
 Ἡ Ῥώμη σὰς ἐξαπατᾷ· δὲν δύναται
 Τὸ κράτος ν' ἀποβλέψῃ μὲ πεποιθήσιν
 Ἀκόμη κ' εἰς τὸ Πεδεμόντιον αὐτό,
 Τ' ὁποῖον ὅμως εἶνε χώρα φιλική.
 Ἡ Σαβοῖα καὶ ὁ δούξ της βάραθρα
 Παρουσιάζουν· διὰ τὴν κατάκτησιν
 Προσμένει ἡ Γαλλία εὐμενεῖς καιροὺς.
 Σὰς ἐνεδρεύει ἡ Αὐστρία· ἔτοιμος
 Νὰ ἀποθάνῃ εἶνε, τὸ γνωρίζετε,
 Ὁ Βαυαρὸς Ἰνφάντης. Ὅσον δ' ἀφορᾷ
 Τοὺς ἀντιβασιλεῖς σας, εἰς Νεάπολιν
 Τὰ τοῦ Μεδίνα σκάνδαλα εἶν' ἀπειρα,
 Διότι ἐμωράνθη ἐκ τοῦ ἔρωτος·
 Ὁ Βωδεμών πωλεῖ τὰ Μεδιόλανα,
 Τὴν Φλαμανδίαν ἐρημοῖ ὁ Λεγκανιέζ.
 Ποία ἐν τούτοις σωτηρία ; Ἐνδειαν

Τὸ κράτος πάσχει, χρήματα τὸ κράτος σας
 Δὲν ἔχει πλέον καὶ στρατὸν· ἐχάσαμεν
 Ἄναριθμήτους νῆας εἰς τὴν θάλασσαν,
 Εἰς τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς ἐφύσησε
 Τὸ πνεῦμα τῆς ὀργῆς του ! Καὶ ἀκόμη σεῖς
 Ἀποτολμάτε !... Ὡ, σκεφθῆτέ το καλῶς
 Πρὸ εικοσαετίας ὅτι ὁ λαὸς
 Ὑπέρογκον φορτίον φέρων, κ' ὑπ' αὐτὸ
 Καμπτόμενος, διὰ τὰς ἀπολαύσεις σας,
 Διὰ τὰς παλλακίδας, διὰ σὰς αὐτούς,
 Ὁ δυστυχὴς λαὸς ἰδρόνων ἔδωσε
 Ἐκατομμύριά του τετρακόσια
 Τριάκοντα χρυσίου ! Δὲν ἀρκοῦν αὐτά ;
 Κ' ἐπιθυμεῖτε, ἄρχοντές μου !... Διὰ σὰς
 Αἰσχύνομαι. — Τὴν χώραν περιτρέχουσι
 Τυχοδιώκται τόσοι, καταστρέφοντες
 Τὰ προϊόντα· ὑπὸ πάντα θάμνον της
 Τὸ ὄπλον ἐνεδρεύει. Δὲν μὰς ἤρκεσαν
 Οἱ τῶν πριγκήπων πρὸς ἀλλήλους πόλεμοι,
 Κ' ἰδοὺ αἱ ἐπαρχίαι, αἱ μοναὶ ἡμῶν
 Ἀλληλοπολεμοῦνται, πρὸς καταστροφὴν
 Τοῦ τεθορυβημένου γείτονος αὐτῶν,
 Καθὼς εἰς πλοῖον καταθυβιζόμενον
 Ἀπηλπισμένοι ἀλληλοσπαράσσονται !
 Κατεστραμμένη καὶ ἐχίδνας κρύπτουσα
 Ἡ Ἐκκλησία εἶνε· χλόη φύεται
 Ἐκεῖ ἀφθόνως. Ἔργα δὲν δεικνύουσιν,
 Ἀλλὰ προγόνους οἱ μεγάλοι. Τίποτε
 Δὲν γίνεται ἐν δικαίῳ, ἀλλά, πάντοτε
 Καὶ πάντα, μόνον διὰ δολοπλοκιῶν.
 Ἡ Ἰσπανία βόρβορος κατήνησεν,
 Ἐκ τοῦ ὁποίου τᾶλλα ἔθνη δέχονται
 Τὸ μόλυσμα. Εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του
 Τῶν μεγιστάνων ἕκαστος προσέλαβεν
 Ἀπείρους δολοφόνους, γλώσσας ἑκατὸν
 Λαλοῦντας, ἐκ Γενούης, Φλαμανδίας ἢ
 Ἐκ Σαρδηνίας. Τὸ Βαβέλ εὐρίσκεται
 Εἰς τὴν Μαδρίτην. Ἡ ἀστυνομία σας,

Ἡ αὐστηρὰ πρὸς τοὺς πτωχοὺς, ἐνώπιον
 Παντὸς πλουσίου κάμπτεται. Βοήθειαν
 Μάτην ζητοῦμεν, ἐν ᾧ μᾶς δολοφονοῦν
 Τὴν νύκτα. Καὶ ἐμὲ αὐτὸν ἐλήστευσαν
 Πλησίον τῆς γεφύρας τῆς Τολέδης χθές.
 — Εἰς τὴν Μαδρίτην κλέπτουσιν οἱ μὲν τοὺς δέ.
 Οἱ δικασταὶ πωλοῦσι τὴν συνείδησιν·
 Οὐδένα στρατιώτην ἐπληρώσαμεν·
 Οἱ Ἴσπανοί, τοῦ κόσμου δορυκτῆτορες,
 Μὲ πόσον ἄρα γε ἐμείναμεν στρατόν ;
 Μὲ ἐξακισχιλίους ἄνδρας εὐτελεῖς,
 Ὅλους γυμνόποδας, Ἑβραίους, ὄρεινούς,
 Εἰς τοὺς ὁποίους ῥάκη κ' ἐγγχείριδια
 Ἀπέμειναν. Ἐκ τῶν ταγμάτων τοῦ στρατοῦ
 Ἐκάστη συμμορία ἐνισχύεται.
 Καθεὶς ἐκ τῶν ὑπόπτων μας στρατιωτῶν
 Ἄμα νυκτῶς εἰς κλέπτῃν μεταβάλλεται.
 Περὶσσοτέρους ἔχει ὁ Ματαλοθὸς
 Ἀπὸ καθένα τῶν βαρῶνων ὀπαδούς.
 Καθεὶς ληστῆς τὸν βασιλέα πολεμεῖ.
 Ἐν τῇ ἀμάξῃ τὸν προπηλακίζουσιν
 Οἱ χωρικοί, περῶντες ἔμπροσθεν αὐτῆς.
 Ἐκεῖνος δέ, ὁ βασιλεύς, βαρυπενθής,
 Περίτρομος καὶ μόνος, εἰς Ἑσκουριάλ
 Συντρόφους ἔχων τοὺς ἐπιφανεῖς νεκρούς,
 Σόνοφρυ κλίνει μέτωπον, ἀλλοίμονον !
 Ἐφ' οὗ τὸ κράτος του κατασυντρίβεται !
 Τὴν χώραν ταύτην, ἡ ὁποία βασιλεὺς
 Ὑπῆρξε πάλαι, κ' ἤδη ῥάκος ἔγεινε,
 Συντρίβει ἡ Εὐρώπη μὲ τὴν πτέρναν τῆς·
 Εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα τὸν ἀπαίσιον
 Τὸ κράτος κατεστράφη, καὶ ὑμεῖς ἰδοὺ
 Φιλονεικεῖτε τίς θὰ λάβῃ ἀπὸ σας
 Τὸ ἀπομένον ! Ὁ ἰσπανικὸς λαὸς
 Ὁ μέγας, ὅστις, ἐντελῶς ἐκνευρισθεὶς,
 Εἰς τὴν σκοτίαν ἀπεσύρθη καὶ ἐφ' οὗ
 Σεῖς ἐντροφατε, θνήσκει εἰς τὸ ἄντρον του,
 Πάσχων ὡς λέων, τὸν ὁποῖον ἔφαγον

Αἱ φθεῖρες ! — Αὐτοκράτορ παντοδύναμη,
 Κάρολε Πέμπτε ! διατί εἰς τοὺς καιροὺς
 Τοῦ αἵχου καὶ τοῦ τρόμου, δὲν ἐξέρχεται
 Ἀπὸ τὸν τάφον σου ; Ἐγείρου νὰ ἰδῆς !
 Ἐνώπιον τῶν φαύλων ὑπεχώρησαν
 Οἱ ἀγαθοί· τὸ καταπληκτικὸν αὐτὸ
 Βασίλειον, ἐκ τόσων συγκροτούμενον
 Κρατῶν, ἐνδίδει... Θέλομεν τὴν χεῖρά σου,
 Κάρολε Πέμπτε, εἰς βοήθειαν ἐλθέ.
 Ἡ Ἰσπανία εἶνε ἐτοιμοθάνατος,
 Ἡ Ἰσπανία χάνεται. Τὸ σκῆπτρόν σου,
 Τὸ ὁποῖον εἰς τὴν χεῖρά σου, ὡς ἥλιος
 Θαμβῶν, ἠκτινοβόλει καὶ ἐπίστευεν
 Ἡ οἰκουμένη, ὅτι τοῦ λοιποῦ τὸ φῶς
 Ἐκ τῆς Μαδρίτης ἤρχετο, ἀστὴρ νεκρὸς
 Εἰς τὴν σκοτίαν ἐλαττοῦται σήμερον,
 Σμικρύνεται, σελήνη, ἥς ἀπέμεινε
 Τὸ τελευταῖον τέταρτον κ' ἐπίκειται
 Ἄλλου λαοῦ νὰ ἐξαλείψῃ ἡ αὐγή !
 Διαμοιράζουν τὴν κληρονομίαν σου,
 Ἐπὶ τῆς λάμψεώς σου ἀργυρολογοῦν,
 Τὸ σκῆπτρόν σου πωλοῦσιν ἐπὶ τοῦ ζυγοῦ,
 Τὸ μεγαλεῖόν σου ῥυπαίνουσι, καὶ Σὺ
 Κοιμάσαι, Γίγα ; — Τόσοι νάνοι δυσειδεῖς
 Ἀπὸ τοῦ βασιλείου ἐπενδύτου σου
 Κατασκευάζουν πενιχρὰ κολόβια.
 Ὁ Ἄετὸς δὲ ὁ αὐτοκρατορικός,
 Ὅστις ὑπὸ τὸ κράτος σου τὸν κεραυνόν,
 Τὴν φλόγα εἰς τὸν κόσμον ἐξαπέστελλεν,
 Εἰς τὴν αἰσχρὰν των χύτραν ψήνεται
 Ἐμαδημένον τὸ ταλαίπωρον πτηνόν !

Μὴ πιστεύσητε εἰς τὴν πειστικὴν εὐγλωττίαν τοῦ μεγαλεπηβόλου Ἰσπανοῦ μεγιστάνου. Τῆς Ἰσπανίας τὰ πράγματα διευθύνει σήμερον ἐκ τύχης, ἕωσοῦ ἐπιφανῆ τοῦ Δὸν Σαλουστίου ἡ βλοσυρὰ μορφή· θὰ κρούσῃ μετὰ μίαν στιγμὴν τὴν θύραν διὰ νὰ καταρρίψῃ ὅλα ταῦτα τὰ πατριωτικὰ ὄνειρα ὁ δαίμων τῆς καταστροφῆς.

ΡΟΥΓΙ ΒΛΑΣ, ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ¹

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Καλὴν ἡμέραν.

ΡΟΥΓΙ ΒΛΑΣ

Ὁ Μαρκήσιος! Θεέ!

Ἐχάθην!

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

ὦ βεβαίως δὲν ἐσκέπτεσθε

Ἐμέ. Στοιχηματίζω.

ΡΟΥΓΙ ΒΛΑΣ

Εἶνε ἀληθές

Ὅτι μοῦ προξενεῖτε ἔκπληξιν.

(Κατ' ἰδίαν)

Ἴδου

Ἀρχίζουν πάλιν αἱ ταλαιπωρίαι μου!

Ὁ δαίμων ἤρχετ' ὅταν εἰς τὸν ἄγγελον

Προσηλωμένος ἦμην.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Πῶς πηγαίνομεν

Λοιπὸν;

ΡΟΥΓΙ ΒΛΑΣ προσβλέπων αὐτὸν ἀτσνῶς

Τὸ ἔνδυμα αὐτό!...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ πάντοτε μειδιῶν

Ἐ, ἔπρεπε

Νὰ διεισδύσω εἰς τὰνάκτορα. Μὲ αὐτὸ

Τὸ ἔνδυμα εἰσέρχεται παντοῦ κάνεις.

Ἐλαβα τὴν στολὴν σου καί, μὰ τὸν θεόν,

Τῆς πλήρους εἶνε ἀρεσκείας μου.

(Καλύπτεται. Ὁ Ρουὶ Βλάς μένει ἀσκεπής)

ΡΟΥΓΙ ΒΛΑΣ

Ἄλλὰ

Φοβοῦμαι διὰ σῆς...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Φοβεῖσαι; ὦ αὐτὴ

Εἶνε γελοία λέξις.

ΡΟΥΓΙ ΒΛΑΣ

Εἴσθε ἐξόριστος!

¹ Σκηνὴ Ε', Γ Πράξεως.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Οὕτω φρονεῖτε; Πιθανόν.

ΡΟΥΓΙ ΒΛΑΣ

Ἐὰν λοιπὸν,

Ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, κἄποιος ἐντὸς

Τῶν ἀνακτόρων σῆς ἀναγνωρίσει;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Μπα!

Οἱ εὐτυχεῖς, οἵτινες εἶνε τῆς Αὐλῆς

Ἀνθρωποι, θέλουν χάσει τὸν καιρὸν αὐτῶν,

Καιρὸν, ὅστις ταχύτατα παρέρχεται,

Ἴνα ἐνθυμηθῶσιν ἓνα ἄνθρωπον

Ἐν δυσμενείᾳ; Ἄλλως, τίς παρατηρεῖ

Πρόσωπον ὑπηρέτου;

(Κάθηται. Ὁ Ρουὶ Βλάς μένει ὄρθιος)

Ἄ! ἀλήθεια.

Τί λέγουν εἰς Μαδρίτην, σῆς παρακαλῶ;

Ἄρά γε εἶνε ἀληθές ὅτι ἐδῶ,

Φλεγόμενος ἐκ ζήλου ὑπερβολικοῦ,

Τὸν Δὸν Πριέγκο, ἓνα τῶν μεγάλων μας,

Τὸν ἐξώρισατε, διότι ἔρωτα

Εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ἔκαμνε;

Κ' ἐλησμονήσατε πῶς εἴσθε συγγενεῖς;

Ἡ μήτηρ του εἶνε ἀπὸ τοῦς Σανδοβάλ,

Καθὼς κ' ἡ ἰδική σου. Τί διάβολο!

Ἐὰν παρατηρήσης τὸ οἰκόσημον

Τῶν Σανδοβάλ καθ' ὅλα ἀπαράλλακτον

Θὰ ἴδης ὅτι εἶνε, Καῖσαρ, μὲ τὸ σόν.

Φίλε μου, τοῦτο μεταξύ τῶν συγγενῶν

Δὲν γίνεται. Οἱ λύκοι ὅταν θέλουσι

Νὰ βλάψουν λύκους κάμνουσι τὸν ὄσιον;

Ἄνοιγε μόνον διὰ σὲ τοὺς ὀφθαλμούς,

Διὰ τοὺς ἄλλους ὅμως κλειτέ τους καλά.

Καθένας τὴν δουλειά του.

ΡΟΥΓΙ ΒΛΑΣ

Ἄλλὰ, κύριε,

Καὶ συγχωρήσατέ με, ὁ μαρκήσιος

Πριέγκο, ὡσὰν εὐγενῆς καὶ αὐλικός,

Τὰ χρέη τῆς πατρίδος του δὲν ἔπρεπε
 Νὰ τὰ ἐπιβαρύνῃ. Εἴμεθα ὑπόχρεοι
 Νὰ θέσωμεν ἐπὶ ποδὸς πολὺν στρατόν.
 Χρῆμα μᾶς λείπει, πλὴν ἀναγκαζόμεθα.
 Ὁ βαυαρὸς διάδοχος ἐντὸς μικροῦ
 Θὰ ἀποθάνῃ. Χθές, ὡς ἐξ ὀνόματος
 Τοῦ αὐτοκράτορος, μοὶ ἔλεγεν αὐτὸ
 Ὁ κόμης δὲ Ἀρράχ — θὰ τὸν γνωρίζετε.
 Ἐὰν ὁ ἀρχιδουξ τὰ δίκαια αὐτοῦ
 Διεκδικήσῃ, τότε καὶ ὁ πόλεμος
 Θὰ ἐκραγῇ...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ὁ ἄνεμος μοῦ φαίνεται
 Ὑπόψυχρος. Παρακαλῶ νὰ κλείσετε
 Ἐκεῖνο τὸ παράθυρον.

(Ὁ Ροὺ Βλάς, ὡρὸς ἐξ αἰσχύνης καὶ ἀπελπισίας, διστάζει
 ἐπ' ὀλίγον· ἔπειτα μετὰ τινὰ ἀμφιταλάντευσιν διευθύνεται βρα-
 δέως πρὸς τὸ παράθυρον, τὸ κλείει καὶ ἐπανέρχεται πρὸς τὸν Δὸν
 Σαλούστιον, ὅστις πάντοτε καθήμενος τὸν παρατηρεῖ ἀδιαφύρως.)

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Προσέξατε

Καὶ θὰ ἰδῆτε πῶς ἀπείρως δυσχερῆς
 Ὁ πόλεμος θὰ ᾔνε. Τί θὰ πράξωμεν
 Ἄνευ χρημάτων; Ἐπὶ τῆς τιμῆς ἡμῶν
 Ἡ σωτηρία ὅλη, Ἐξοχώτατε,
 Τῆς Ἰσπανίας ἔγκειται. Ἦδη ἐγώ,
 Ὡσεὶν τὸν στρατόν μας διὰ πόλεμον
 Εἴχομεν ἐτοιμάσει, εἰδοποίησα
 Τὸν αὐτοκράτορα ὅτι θ' ἀντισταθῶ ...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

ἀφίμων νὰ πῆσῃ τὸ ρινόμακρον του.
 Μὲ συγχωρεῖτε! τὸ μανδῆλί μου.

(Ὁ Ροὺ Βλάς, ὡς εἰς βασανιστήριον, διστάζει μικρὸν,
 ἔπειτα, κύπτει καὶ λαμβάνων τὸ ρινόμακρον, τὸ δίδει εἰς
 τὸν Δὸν Σαλούστιον)

— Λοιπὸν

Ἐλέγατε;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Τῆς Ἰσπανίας ἔλεγα
 Ἡ σωτηρία! — Τῆς πατρίδος μας αὐτῆς

Ἡ σωτηρία, τὸ συμφέρον ἀπαιτοῦν
 Ἴνα συνέλθωμεν. Τὸν ἐλευθερωτὴν
 Θὰ εὐλογῆσῃ ἡ πατρίς ὀλόκληρος.
 Σώσωμεν τοῦτον τὸν λαόν, τολμήσωμεν
 Νὰ γείνωμεν μεγάλοι καὶ κτυπήσωμεν.
 Ἄς ρίψωμεν ἐπὶ τοῦ δόλου φῶς καὶ ἄς
 Ἐκβάλωμεν τὸ προσωπεῖον τῶν κλεπτῶν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ νωχελῶς

Ἐν πρώτοις, ὅσα λέγετε μοῦ φαίνονται
 Κακόζηλα. Νὰ κάμνης τόσοσόν θόρυβον
 Εἰς κάθε τι, αὐτὸ σχολαστικότητα
 Προδίδει καὶ μικρόνοιαν. Ἐν ἄσημον
 Ἐκατομμύριον ἂν καταφάγωσιν,
 Ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ, δὲν ἐχάθηκεν
 Ὁ κόσμος, ὥστε τόσοσόν νὰ φωνάζωμεν.
 Οἱ εὐγενεῖς δὲν εἶνε ὑπηρέται σας,
 Ἄγαπητέ μου. Πολυδάπανον ζῶν
 Διάγουσι. Σᾶς ὀμιλῶ ἐλεύθερα.
 Ὡ, τί ὄραϊον ὕφος! κατὰ πρόσωπον
 Νὰ ρίπτῃς εἰς τὸν κόσμον καθημερινῶς
 Τὰ σφάλματά σου, ἀλαζονικῶς φουσῶν
 Καὶ κατακόκκινος ἀπὸ θυμόν. Ἄ μπᾶ!
 Μὴ θέλετε νὰ γίνετε δημοφιλεῖς
 Γελοῖος, τὸν ὅποιον οἱ μικρέμποροι
 Μετὰ τοῦ ὄχλου νὰ λατρεύωσι; Αὐτὸ
 Εἶνε ἀστεῖον! Συμμορφώσατε λοιπὸν
 Μὲ τὸν συρμόν τὰς ἰδιοτροπίας σας.
 Τὸ ἐθνικὸν συμφέρον; Ἄλλὰ πρὸ αὐτοῦ
 Τὰ ἰδιαίτερα σου νὰ συλλογισθῆς.
 Ἡ σωτηρία τῆς πατρίδος δηλαδὴ
 Εἶνε κενὴ τις λέξις, ὅπου κάλλιστα
 Καὶ ἄλλοι, φίλτατέ μου, εἶνε εὐκολόν
 Νὰ διατυμπανίσουν ὅσον σὺ καλά.
 Δημοτικότης! δόξα ὅλως πρόστυχος.
 Νὰ περιτριγυρίζῃς, ἄλλος μολοσσὸς
 Γαυγίζων, εἰς τὴν στάνην! Τί ἐπάγγελμα
 Ὁραῖον! Μὰ γνωρίζω ὄραϊότερα.
 Χρηστότης, πίστις, ἀρετὴ! ἐπέρασε

Τὸ χρῶμά των. Ἀκόμη ἀπὸ τὸν καιρὸν
Καρύλου Πέμπτου εἶχον ἀπαρχαιωθῆ !
Ἀνόητος δὲν εἶσαι, κ' ἐκ τοῦ πάθους σου
Ἀνάγκη νὰ θεραπευθῆς. Εἰς τὸν μαστὸν
Εἶσαι ἀκόμη κρεμασμένος τῆς τροφῆς,
Ἐνῶ γελῶντες, ἄνευ οἴκτου καὶ φαιδροῖ
Ἡμεῖς εἰς τοὺς ἀνέμους ἐσκορπίσαμεν
Τὰ παιδικὰ σου τὰ ἀθύρματα !

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ἄλλὰ

Ἐν τούτοις, κύριέ μου ...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ μετὰ παγεροῦ μειδιάματος
Εἶσαι θαυμαστός !

— Δι' ὑποθέσεις ἄς συνομιλήσωμεν
Σπουδαίας τώρα.

(διὰ τόνου αὐθεντικοῦ)

Εἰς τὴν κατοικίαν σου,

Ἐκείνην τὴν ὁποίαν σοῦ προσέφερα,
Θὰ περιμείνης ἵνα ἔλθω αὔριον
Πρὸ μεσημβρίας. Τοῦτο εἶνε χρήσιμον
Εἰς τὸν σκοπὸν μου. Μόνους κράτησε
Νὰ μᾶς ὑπηρετήσουν τοὺς βωβούς. Ἐντὸς
Τοῦ κήπου ἐξευγμένην μίαν ἀμαξάν
Νὰ ἔχης, κεκρυμμένην ὑπὸ τὴν σκιάν
Τῶν δένδρων κ' ἔτοιμον πρὸς ἀναχώρησιν.
Θέλω φροντίσει διὰ τοὺς σταθμοὺς ἐγώ.
Πράξτε ὡς θέλω. — Θὰ σοῦ στείλω χρήματα
Ὅσα ἀναγκαιοῦν.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Εἶμαι πρόθυμος

Νὰ ὑπακούσω, Κύριε. Ὡς θέλετε
Θὰ πράξω. Ἄλλὰ πρότερον ὁμώσατε
Ὅτι εἰς ὅλην τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν
Δὲν ἔχει μέρος ἡ βασίλισσα.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

ὅστις ἔπαιξε μὲ ἐγχειρίδιον ἐπὶ τῆς τραπέζης, στρέφεται κατὰ τὸ ἡμισυ

Πρὸς τί

Ἄναμιγνύεσαι ;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ περίτρομος

ᾠ, εἴσθε τρομεροί

Ἄνθρωπος ! Τρέμουν τὰ γόνατά μου. ᾠ,
Εἰς βάραθρον ἀόρατον μὲ σύρτετε.
Αἰσθάνομαι πῶς κύπτω ὑπὸ φοβερὰν
Χεῖρα. Καταχθονίους ἔχετε σκοπούς.
Κᾶτι φρικῶδες διαβλέπω ... — Ἐλεος !
Ἀνάγκη νὰ σᾶς τὸ εἶπῶ — ἀλλοίμονον !
Σεῖς μόνος κρίνετε: δὲν τὸ γνωρίζετε
Πῶς τὴν γυναῖκα ταύτην ἀγαπῶ.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ ψυχρῶς

ᾠ ναί,

Τὸ εἴξευρα.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Εἰξεύρατε ;

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Διάβολε !

Καὶ τί μὲ τοῦτο ;

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ ὡσεὶ κηθ' ἑαυτὸν

Ἦτο παίγιον λοιπὸν

Ἴνα μὲ ρίψῃ εἰς τὴν βάσανον αὐτὴν !
Ἄ ! ὁ δειλός ! Ἄλλὰ εἰς κᾶτι φοβερόν
Συμβᾶν θὰ καταλήξῃ ἡ ὑπόθεσις.

(ὕψώνει τοὺς ὀφθαλμοὺς)

Θεέ μου ! ᾠ θεέ μου παντοδύναμε !

Σὺ ποῦ μὲ δοκιμάζεις τόσον, σῶσέ με.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Θὰ βλέπῃς ὄνειρον ! Μοῦ σοβαρεύεσαι
Τῇ ἀληθείᾳ, κύριέ μου, κωμικῶς.
Ἐ, ὁ σκοπός, πρὸς τὸν ὅποιον φέρομαι,
Καὶ τὸν ὅποιον νὰ γνωρίζω μόνος μου
Ἀνάγκη, εἶνε διὰ σέ ὠφέλιμος
Ὅσον δὲν ἐφαντάσθης. Ἔσο ἡσυχος,
Ἵπάκουσε. Σοῦ εἶπα καὶ σοῦ λέγω πῶς
Ἐπιθυμῶ νὰ εὐτυχῆσῃς. Βάδιζε,
Καὶ τελειώνει ἡ ὑπόθεσις. Ἐ, τί
Σημαίνουν αἱ ὀδύναί αἱ ἐρωτικαί !

Τὰς ἔχομεν διέλθει ὄλοι. Διαρκοῦν
Μίαν ἡμέραν. Τὸ ἠξεύρεις ; Πρόκειται
Διὰ τὰς τύχας κράτους ὀλοκλήρου. Τί
Ἐνώπιόν του εἶσαι σύ ; Ἐπιθυμῶ
Νὰ σοῦ τὰ εἶπω ὅλα, πρόσεξε
Καὶ νὰ τὰ ἐννοήσης. Τὴν προτέραν σου
Θέσιν ἀνάλαβε. Εἶμαι πολὺ καλός,
Πολὺ γλυκός· ἀλλὰ ... μὰ τί διάβολο !
Εἷς ὑπηρέτης, ἐξ ἀργίλου ταπεινοῦ
Ἦ ἐκλεκτοῦ, δὲν εἶνε ἢ δοχεῖόν τι,
Ἵπου νὰ χύσω ἐπεθύμησα, ἰδού,
Τὴν φαντασίαν μου. Μὲ σὰς, ἀγαπητέ,
Κατασκευάζει τις ὅ,τι ἐπιθυμεῖ.
Ὁ κύριός σας ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ
Σὰς μετασηματίζει, κατὰ τὸ δοκοῦν,
Καὶ πάλιν κατὰ τὸ δοκοῦν σὰς ἀφαιρεῖ
Τὸ προσωπεῖον. Κύριον σὰς ἔκαμα·
Ἦτο ἐν μέρος ἐντελῶς φανταστικὸν
— Μίᾱς στιγμῆς. Ἄν ἔχης τὸν ἱματισμὸν
Καθ' ὅλα τέλειον, μὴ λησμονήσης πῶς
Εἶσαι εἷς ὑπηρέτης. Τὴν βασιλίσσαν
Ἐδῶ, ἐκ τύχης, ἐρωτεύεσαι, καθὼς
Θ' ἀνέβαινες ὀπίσω τῆς ἀμάξης μου.
Λοιπὸν νὰ ἦσαι λογικός.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ γονυπετῶν

Χάριν σὰς ζητῶ !

Εὐσπλαγχνισθῆτε ! δι' ἐκείνην λάβετε
Ὀλίγον οἶκτον ! Ἵπηρέτης σας πιστός
Πολλάκις ὅτι εἶμαι μοῦ τὸ εἶπατε·
Βλέπετε ὑποκύπτω. Χάριν σὰς ζητῶ !

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἀδύνατόν ποτε
Νὰ ἐννοήσῃ ! Εἶνε ἀνυπόφορος !

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ συρόμενος ἐπὶ τῶν γονάτων

Ἐλεος !

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Κύριέ μου, τελειδῶμεν !

(Στρέφεται πρὸς τὸ παράθυρον)

Στοιχηματίζω ὅτι τὸ παράθυρον
Ἐκλείσατε κακὰ καὶ ψῦχος ἔρχεται.

(κλείει τὸ παράθυρον).

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ἐ φθάνει πλέον ! Τοῦ Ὀλμέδο τώρα δούξ
Εἶμαι καὶ πάλιν, Ἵπουργός πανίσχυρος.
Τὸ μέτωπον ὑψῶνω ὑπερήφανον
Ἵπὸ τὸν πόδα, ὅστις μὲ συντρίβει !

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Πῶς

Τὸ εἶπατε αὐτό ; Ἐπαναλάβετε
Παρακαλῶ τὴν φράσιν ! Τοῦ Ὀλμέδο δούξ
Ὁ Ρουὶ Βλας ; Πλὴν σκέπην ἔχετε
Ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν. Διότι ἀπὸ τὸν Βαζάν
Τὸν δούκα τοῦ Ὀλμέδο κατεσκευάσαν.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Θὰ διατάξω ὅπως σὰς συλλάβωσι.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Θὰ εἶπω ποῖος εἶσθε.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Ὅμως ...

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Σκέπτεσαι

Ἵνα μὲ καταγγείλῃς ; Τὸ προέβλεπα.
Πολὺ ταχέως ὕφος θριαμβευτικὸν
Μοῦ ἔλαβες.

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Θὰ ἀρνηθῶ τὸ πᾶν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Ἐ, δά !

Εἶσαι παιδί !

ΡΟΥΪ ΒΛΑΣ

Δὲν ἔχετε ἀπόδειξιν.

ΔΟΝ ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΣ

Καὶ σὺ δὲν ἔχεις μνήμην. Ὅ,τι λέγω καὶ
Τὸ πράττω καὶ νὰ μὲ πιστεύσης δύνασαι.

Δὲν εἶσαι ἄλλο παρὰ τὸ χειρόκτι μου
Κ' ἐγὼ ἢ χεῖρ.

(σιγᾶ καὶ παρ' αὐτῶ)

Ἄν δὲν ἀκούσης, ἢ ἐὰν

Εἰς τὴν οἰκίαν σου δὲν εἶσαι αὖριον,
Ἴνα προετοιμάσης ὅ,τι χρήσιμον
Μοῦ εἶνε· ἂν προφέρης κ' ἓνα λόγον σου,
Δι' ὅ,τι τώρα γίνεται· τὸ βλέμμα σου,
Ἐν κίνημά σου ἂν προδώσῃ κάτι τι,
Ἐν πρώτοις, ἴν' ἀρχίσωμεν ἀπὸ αὐτῆν,
Ἐκείνη, διὰ τὴν ὁποῖαν τόσον δὲ
Φοβεῖσαι, θέλει ἐκτεθῆ, δυσφημισθῆ,
Καὶ δημοσίᾳ ὅλοι θὰ τὴν μάθωσι
Τὴν ἀπερίσκεπτόν σου περιπέτειαν.
Καὶ ἔπειτα θὰ λάβῃ ὑπὸ φάκελλον
Χαρτίον τι — τὸ ὅποῖον κρύπτω ἀσφαλῶς —
Γραμμένον ἐνθυμεῖσαι διὰ τῆς χειρὸς
Τίνος καὶ τίνος φέρον τὴν ὑπογραφὴν;
Ἴδου τί θ' ἀναγνώσῃ: «Ἐγὼ Ροῦτὶ Βλαῶς
» Ὁ ἵπποκόμος τοῦ κυρίου Δὲ Φινλαῶς,
» Νὰ τὸν ὑπηρετήσω ἀναδέχομαι
» Εἰς πᾶσαν του περιστάσιν ἢ μυστικὴν
» Ἡ δημοσίαν, ὡς πιστὸς θεράπων του».

ΡΟΥΤΙ ΒΛΑῶΣ ἀπεγνωσμένος καὶ μόλις ἀκουόμενος
Ἄρκεϊ. Θὰ πράξω, κύριε, ὡς θέλετε.

Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐξακολουθήσω, κύριοι, διότι βεβαίως ἐξήντησα τὴν εὐμενῆ ὑμῶν προσοχὴν. Ἐπακολουθεῖ ἡ τελευταία συνάντησις τῆς βασιλείσης μετὰ τοῦ Ροῦτὶ Βλαῶς, καθ' ἣν ἀποκαλύπτεται ἡ εὐτυχὴς πλάνη, καταπίπτει τὸ προσωπεῖον, ὃ δὲ δυστυχὴς ἡμῶν ἥρωος ἀναγκάζεται νὰ ἀπορρίψῃ τὸ ὄνομα τοῦ Δὸν Καίσαρος, ὑπὸ τὸ ὅποῖον ἐγνώρισεν αὐτὸν ὁ ἐπίσημος κόσμος, καὶ νὰ παραστῆ πρὸ τῆς ἐρώσεως βασιλείσης ὁ ἀπλοῦς θαλαμηπόλος, ὁ μοιραία φορᾶ ἐξαπατήσας αὐτήν. Ἡ σκοτεινὴ ἀποκάλυψις συντελεῖται, συνεργῶντος τοῦ Δὸν Σαλουστίου, καθ' οὗ ἐν τέλει ἐξέσπασεν ἀπηνῆς ἡ ἐξεγερθεῖσα ὀργὴ τοῦ Ροῦτὶ Βλαῶς.

Ἐὰν ἀληθεύει ὅτι σκοπὸς τοῦ δράματος εἶνε ἡ ἀπὸ σκηνης διδασκαλία, ἔπεται ἀναμφιβόλως ὅτι πάντες οἱ παρ' ἡμῖν ἐνασχοληθέντες εἰς τὴν ἐξελληνισιν ξένων δραματικῶν ἔργων δὲν εἶχον πρὸ αὐτῶν ὠρισμένον σκοπὸν, ἀφοῦ, κακῆ μοίρα, ἡ ἐλληνικὴ σκηνὴ ἐπέπρωτο νὰ παλαίῃ πάντοτε κατὰ τοσοῦτων ἀνυπερβλήτων ἀτελειῶν. Καίτοι ἐν πάσῃ εἰλικρινεῖᾳ συναισθάνομαι ὅτι ὅπως δῆποτε ἢ διὰ τῆς μεταφράσεως δύο δραμάτων τοῦ Οὐγκῶ ἐργασία μου εἰς οὐδὲν ἤθελε συντελέσει, οὐχ ἥττον ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ὁμολογήσω ὅτι ἐὰν τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐπρόκειτο νὰ ἐπιχειρήσω σήμερον, βεβαίως ἤθελον πολὺ διστάσει νὰ ἐπιληθῶ μεταφράσεως δραμάτων εἰς τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποῖαν, ἀσυστηματοποίητον καὶ κυμαινομένην καθ' ἑαυτήν, δὲν ἐμόρφωσεν ἔτι ἢ ἐκ τῆς ἀπὸ σκηνης διδασκαλίας πεῖρα. Πολλοί, νομίζω, παραδέχονται ὅτι μόνον ἀπὸ τοῦ θεάτρου δύναται νὰ συζητηθῆ τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης δραματικοῦ πονήματος καὶ νὰ κανονισθῆ μία ὁμοιόμορφος, ἀρμονικὴ, δραματικὴ, οὕτως εἰπεῖν, γλῶσσα, ὡς πρὸς τὴν ὁποῖαν οὐδεμία νὰ ὑπάρξῃ ματαιόσχαλος διαφωνία, ἀφοῦ θὰ τὴν καθιέρωσῃ αὐτοῦ τοῦ ἐλληνικοῦ κοινοῦ ἡ ὁμόθυμος ἀποδοχή.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἐὰν ἡ παρ' ἡμῖν κοινωνία ἐμελέτα βαθύτερον τὸ ζήτημα τῆς μορφώσεως τῆς ἐλληνικῆς σκηνης. Εἶνε καιρὸς πλέον νὰ κατανοηθῆ ὅτι οὔτε φωναὶ βραγχῶδεις, οὔτε παράτολμοι κινήσεις καὶ βίαιοι βηματισμοί, οὔτε ἱματισμοὶ κωμικοὶ καὶ ἀποτελοῦντες οἰκτρὰν πρὸς τὴν ἱστορίαν παραφωνίαν, ἀποτελοῦσι τὴν ἀληθῆ ὑποκριτικὴν τέχνην. Τὴν τέχνην ταύτην, ἥτις εὐλόγως ἀναδιδάσκει ἀλλαχοῦ τοὺς μύστας αὐτῆς εἰς τὴν περιωπὴν τῶν ἐργατῶν τοῦ πνεύματος, ἀποτελεῖ ἡ βαθεῖα κατανόησις τοῦ διδασκομένου ἔργου, ἡ ἐν πλήρει γνώσει καὶ εὐσυνειδησίᾳ ἀφομοίωσις πρὸς τὸ πρόσωπον, ὅπερ πρόκειται ν' ἀναπαρασταθῆ, καὶ ἡ φυσικὴ διερμηνεύσις τῶν αἰσθημάτων καὶ παθῶν αὐτοῦ.

Εἶθε τὸ καλλιτεχνικὸν τμήμα τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, ὅπερ ἐπ' ἐσχάτων ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς παρημελημένης ἐλληνικῆς σκηνης, νὰ εὐτυχῆσῃ νὰ παρασκευάσῃ τοὺς ἀξίους ἔλληνας ἠθοποιούς, οἵτινες θὰ δυνηθῶσι νὰ διδάξωσι μετὰ τῶν ἔργων τῆς νεαρᾶς ἡμῶν φιλολογίας καὶ μεταφράσεις ξένων δραμάτων, εἰς ἃς θέλουσιν ἀσχοληθῆ ἄλλοι ἐξ ἐπαγγέλματος ἀφωσιωμένοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων.

Εὐγ. Γ. Ζαλοκώστας.